Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZDRUŽENEGA PODJETJA ISKRA KRANJ – Številka 35 – leto XIII. – 28. september 1974

Na I. pohodu prijateljstva Iskrašev se je odlično odrezala ekipa štev. 29 (starejši) iz Horjula, ki je progo pretekla v pičlih 30 minutah tako spočita, da se je lahko zares ustavila šele, ko je povrhu pretekla še en krog po stezi na štadionu. (K poročilu o pohodu na 8. strani).

ISKRA–NAPRAVE, LJUBLJANA

Končno tudi prvi uspehi v izvozu

V začetku tega leta smo v „ISKRI" poročali o prizadevanjih za povečanje izvoza v naši organizaciji. Vse do leta 1974 je bila v raznih poročilih o izvozu rubrika pri tovarni „Naprave" skorajda prazna.

V gospodarskem načrtu za leto 1974 smo si kot cilj zastavili izvoz v višini 350.000 U$, ali okoli 5,6 milijonov dinarjev. Poglejmo, kako izpolnjujemo ta načrt, kako nam kaže do konca leta in kakšni so naši načrti za naprej!

Do konca septembra je bil naš izvoz takle:

1. kvartal	437.000.- din
2. kvartal	2,844.000.- din
3. kvartal	2,648.000.- din,

ali skupaj do konca septembra 5,929.000.- din. S tem smo letni plan izvoza že presegli za 6 %.

V dosedanjem izvozu prednjači izvoz v Italijo z okoli 3,250.000.-, v Zahodno Nemčijo z okoli 2,500.000.- in v Bolgarijo s 60.000 dinarji.

Pričakujemo, da bomo do konca leta izvozili v Italijo še za okoli 3,200.000.- ND, v Nemčijo za 2,200.000.- ND in v Bolgarijo za okoli 200.00.- ND. Tako bo skupni izvoz za 100 % večji od načrtovanega, oz. bo presegel znesek 10 milijonov dinarjev.

V letošnjem letu bo vrednostno največji izvoz v artiklu translator 1 K, katerega izvažamo v Italijo, še pomembnejši pa je izvoz za firmo „Compur – Werke", saj gre v glavnem za vrednost vloženega dela.

Precej možnosti je, da se naš letošnji izvoz poveča še za kakih 1,4 milijonov dinarjev na račun prejetega nadomestila za prodano proizvodno dokumentacijo firmi „Telectron" iz Irske in firmi „SESA" iz Španije, kar bo pomenilo poleg finančnega uspeha veliko afirmacijo naših razvojnih in proizvodnih dosežkov. O teh dveh poslih bomo poročali še posebej.

V naslednjem letu bo letošnji veliki uspeh v izvozu seveda težko ponoviti. Vsekakor si bomo prizadevali doseči vsaj številko okoli 420.000 U$ izvoza in tako letošnji „uradni" načrt povečati za okoli 20 %. Najpomembnejša postavka v izvozu bo nadaljevanje kooperacijske pogodbe s „Compur – Werke", kjer že z gotovostjo računamo na izvoz v višini ca 4,5 milijonov dinarjev.

Dogovorjen je še izvoz za švedsko firmo SRT v višino ca 400.000 dinarjev, s precejšnjo gotovostjo pa načrtujemo tudi nekaj izvoza v Španijo in na Irsko.

Teče pa še vrsta pogajanj, katerih končni rezultat za sedaj še ni znan. Izredno pomembno bi bilo, če bi uspelo nadaljevanje izvoza v Italijo (translator 1 K), za kar so določene možnosti. Omenimo naj še razgovore in ponudbe za izvoz v Sovjetsko zvezo, Jordanijo, Brazilijo, Zahodno Nemčijo in Bolgarijo. Čeprav rezultata teh poslov še ne moremo ovrednotiti, lahko z nekaj optimizma pričakujemo, da bomo tudi izvozni načrt za leto 1975 presegli.

– M. K.

PRED 9. KONGRESOM ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE

Pogovor s predsednikom RK ZSMS

V Murski Soboti bo 2., 3. in 4. oktobra letos 9. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije. Na njem se bo zbralo 476 delegatov in več kot 150 gostov. Na tem najpomembnejšem srečanju vodstva slovenske mladinske organizacije bodo sprejeli resolucijo, statut in akcijsko-politični program dela za obdobje 1974/75.

Pred kongresom smo zaprosili predsednika Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije Ljuba Jasniča za pogovor o tem izredno pomembnem dogodku za slovensko mladino. Naši prošnji se je z zadovoljstvom odzval, morda tudi zato, ker je na Republiški konferenci zaposlenih več nekdanjih mladih Iskrašev, pa tudi Ljubo Jasnič je sam iz vrst delavske mladine, saj je bil pred prevzemom te dolžnosti zaposlen na Jesenicah.

Bi prosim najprej spregovoril nekaj besed o dnevnem redu 9. kongresa.

Predsednik RK ZSMS – Ljubo Jasnič.

„Scenarij kongresa je že izdelan. Prvi dan kongresa bom najprej govoril jaz, nato pa bom predal besedo predsedniku ZK Slovenije Frančetu Popitu. Popoldne bo na dnevnem redu enajst razprav in to iz vseh področij življenja in dela mladih. Teh 11 razprav bo nekje glavna usmeritev za drugi dan kongresa, ko bodo zasedale štiri komisije. Tretji, to je zadnji dan, bo najprej predvidena plenarna seja. Na njej bodo predstavniki komisij poročali o delu teh organov, nato naj bi sprejeli resolucijo skupaj z akcijsko političnim programom in pa statut zveze socialistične mladine Slovenije. Nato bo zaključna beseda.

Takoj po končanem kongresu bo prva seja Republiške konference, ki se bo sešla na svoje konstituiranje, izvolila bo predsedstvo, predsednika in sekretarja. Takoj zatem bo tudi prva seja novega predsedstva, na kateri bodo izvolili sekretariat RK ZSM Slovenije."

– Kako pa so potekale priprave na kongres?

„Takoj po tretji konferenci ZK Jugoslavije smo sprejeli stališča in sklepe te konference, šli v samo reorganizacijo, letos aprila pa smo imeli skupaj s študentsko organizacijo skupno sejo. Na njej smo prejeli program dela do kongresa ter ustanovili pripravljalni odbor.

V javno razpravo smo dali tudi resolucijo in statut ZSM Slovenije ter odprli javno razpravo o statutu ZSM Jugoslavije."

– Kako je potekala javna razprava?

„Moram reči, da je ta razprava o vseh treh dokumentih izredno uspela. Tekla je vse do poletne politične šole, najbolj uspela pa je bila v krajevnih skupnostih in v temeljnih organizacijah združenega dela, nekoliko manj pa v šolah zaradi šolskih počitnic. Poletna politična šola je dala tudi končno oceno vseh javnih razprav in že nakazala nekatera bistvena vprašanja, ki naj bi jih mladina sprejela na 9. kongresu."

– Kaj pa statut ZSM Jugoslavije?

„Le-tega smo z našimi pripombami in pobudami že poslali na zvezo, kjer so ga že sprejeli. V prihodnjih dneh ga bodo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nagrade občine Nova Gorica

Ob prazniku občine Nova Gorica, so na svečani seji skupščine podelili tudi nagrade občine Nova Gorica. Komisija za pohvale in odlikovanja ISKRE – Industrije avtoelektričnih izelkov je predlagala, da se skupini strokovnih delavcev, ki so sodelovali, snovali in dokončno oblikovali projekt izgradnje specializirane tovarne za proizvodnjo avtomobilskih zaganjalnikov, podeli nagrada občine Nova Gorica. (O tej tovarni smo pisali v 32. št. glasila ISKRA).

Poseben prispevek pri oblikovanju navedenega projekta so dali naslednji delavci:

LAVRENČIČ ing. MARJAN iz Ljubljane in strokovni sodelavci iz ISKRE Nova Gorica: PAHOR IVO, DERMAN JOŽE, VUK SAVO, REPIČ ing. ZVONKO in PELIKAN GABRIJEL.

Že v letu 1968, ko so se pričela prva idejna snovanja obrata za zaganjalnike, je bilo potrebno predhodno izdelati makro-plan bodoče zasnove in širjenja delovne organizacije v južno smer dosedanjih objektov, to je v industrijsko cono, ki je rezervirana za ISKRO in druge organizacije. Šele z reševanjem problematike bodoče izgradnje infra strukture v celotni industrijski coni je bilo možno konkretneje pristopiti k lastnim planom bodočega razvoja. Tak potek so predvsem narekovala vprašanja, ki jih je bilo potrebno rešiti že v prvi fazi izgradnje objekta za male zaganjalnike in kje locirati: bodoče energetske naprave, kje bodo potekale zunanje in notranje komunikacije in pristopi, glavni vodovod in kanalizacija.

Izgradnja tovarne za proizvodnjo malih zaganjalnikov predstavlja bistveno povečanje proizvodnih zmogljivosti zaganjalnikov, posredno in istočasno pa tudi povečanje zmogljivosti za proizvodnjo drugih izdelkov avtoelektrike, saj se sprostijo dosedanji objekti in strojne kapacitete. Izbor tehnologije sloni na dosedanjih izkušnjah, uvedene pa so bistvene novosti, ki predstavljajo kvaliteten skok tehnologije in visoko stopnjo mehanizacije proizvodnje. To omogoča po eni strani racionalnejšo, po drugi pa bolj kvalitetno proizvodnjo nekaterih sestavnih delov izdelkov. Naj omenimo še, da je tu uvedena tehnologija hladnega oblikovanja in plastificiranje navitij ter plinsko cementacijo nekaterih delov. Skladno s tem so se povečali tudi energetski objekti. Na tem področju je novost izgradnja nove plinske postaje, s katero je omogočena uvedba in izkoriščanje dodatnega novega in cenenega vira energije.

Nedvomno ima realizacija tega projekta močan vpliv na splošno gospodarsko rast področja, saj omogoča zaposlitev 400 novim delavcem različnih strokovnih in kvalifikacijskih profilov.

S podelitvijo „Nagrade občine Nova Gorica" delovni skupini, je bilo izraženo priznanje celotnemu kolektivu ISKRA – Industrija avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica.

Isti dan je prejel to visoko priznanje tudi član našega kolektiva ŠTEFANIČ ing. DRAGO, vodja oddelka konstrukcije orodja. Tov. Štefanič je v svojem dolgoletnem delu pri razvoju ISKRE – Industrije avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica prispeval pomemben delež zlasti na področju orodjarstva in konstrukcije orodij. Njegova aktivnost se ne omejuje le na to področje. Požrtvovalno se vključuje v širšo dejavnost tudi na drugih področjih v tehnologiji proizvajanja in konstrukciji izdelkov. Prav tako je zelo požrtvovalen pri reševanju dnevnih problemov pri orodju v neposredni proizvodnji, kar predstavlja pohvalno vrlino, saj s tem prispeva k zmanjšanju zastojev in izboljšanju kvalitete.

Posebna zasluga nagrajenca je, da je prizadevno in marljivo pripravljal mlade konstrukterje, da jih je uvajal v delo in tako postopoma gradil konstrukcijo orodij. Poleg vsega tega pa tov. Štefanič ne zanemarja aktivnega samoupravnega in političnega delovanja, saj je že od vsega začetka član raznih političnih organizacij in samoupravnih organov.

MARKO RAKUŠČEK

Nagrado Nove Gorice so prejeli: od leve na desno: Drago Štefanič, Jože Derman, Gabrijel Pelikan, Ivo Pahor in Zvonko Repič ter zaradi bolezni odsotni Marjan Lavrenčič. Foto: M. R.

Ukrepi IS Ob S Sežana za odpravo posledic požara

Izvršni svet je takoj po požaru imenoval posebno strokovno komisijo z nalogo, da ugotovi posledice požara, da nudi strokovno pomoč kolektivu pri odpravljanju škode požara in da pripravi poročilo s predlogi za nadaljnje ukrepanje izvršnega sveta občine.

Izvršni svet je obravnaval poročilo komisije in poročilo direktorja tovarne na seji dne 11.9.1974. Po razpravi so bile sprejete naslednje ugotovitve in zaključki:

– Ker je ISKRA – tovarna radijskih sprejemnikov Sežana največja proizvodna delovna organizacija v občini, je položaj tovarne zaskrbljujoč za celotno gospodarstvo občine. Zato mora biti problem sanacije nastalega stanja v tovarni problem občine, ki ga je treba reševati najhitreje in na vseh nivojih. V zvezi s tem je izvršni svet sprejel naslednje sklepe:

1. Vse strokovne službe občinske uprave in izvršni svet morajo tesno sodelovati in pomagati strokovnim službam organizacije.

2. Izdati je potrebno soglasje za podaljšanje delovnega urnika, zato da bi delavci, ki so potrebni pri odpravljanju škod, čimprej ustvarili pogoje za nadaljevanje proizvodnje.

3. Pri Kreditni banki Koper in republiških skupnih rezervah si je skupaj z vodstvom organizacije potrebno prizadevati za dodatna obratna sredstva, s katerimi bi lahko premostili izpad proizvodnje, dokler ta ne bo ponovno stekla.

4. Takoj je potrebno sklicati upravni odbor sklada skupnih rezerv občine in dati na razpolago organizaciji vsa možna razpoložljiva sredstva.

5. Gradbeno podjetje „Kraški zidar", „Elektro Gorica" – enota Sežana in druge organizacije, ki bodo izvajalci del pri sanaciji objekta, morajo dati tem delom absolutno prioriteto.

6. Upravne in inšpekcijske službe občine morajo dati vsem postopkom v zvezi s sanacijo tovarne prioriteto pri reševanju tako, da se vse zadeve rešujejo takoj, ko je potrebno.

Predsednik
izvršnega sveta SO Sežana
Jože Rener

Iskrina mladina pred kongresom

Hkrati s pogovorom s predsednikom RK ZSMS Ljubom Jasničem, pred kongresom slovenske mladine danes objavljamo tudi razgovor s predsednikom KK ZSMS ZP Iskra – Milošem Pavlico.

Kako se Iskrina mladina pripravlja na kongres slovenske mladine?

Po objavi kongresnih dokumentov potekajo v Iskri številne javne razprave o tem gradivu. Razprave smo organizirali v sodelovanju z občinami, kot je to tudi predvideno v dogovoru na Republiški konferenci slovenske mladine. Tja smo posredovali tudi pripombe Iskrinih mladink in mladincev, s tem, da smo v okviru Koordinacijske konference na sekretariatu zbrali skupne pripombe predvsem položaja koordinacijske konference in jih samostojno poslali na republiško konferenco za izdelavo končnega statuta.

Pred dnevi ste imeli v Kranju skupni sestanek s predstavniki občinskih konferenc. O čem je takrat tekla beseda?

Pregledali smo potek javnih razprav o kongresnih dokumentih v Iskri ter ugotovili, da so te razprave potekale zadovoljivo. Lahko zatrdim, da je mladina v ZP kar dobro seznanjena s samim kongresom, s potekom kongresa in dokumenti.

Žal je čutiti, da mnogi mladi Iskraši le malo vedo o 9. kongresu?

Ko pravimo, da je mladina v Iskri dovolj dobro seznanjena s kongresnimi dokumenti, se zavedamo, da govorimo predvsem o mladinskih aktivistih in o tistih mladincih, ki so se aktivno udeleževali javnih razprav. Dejstvo je, da ta razprava ni zajela celotne Iskrine mladine, vzrokov in krivcev za to pa je vsekakor več.

In kateri so ti krivci?

Nedvomno je napaka že v tem, da je bilo izdanih premalo dokumentov. Kritiziral bi tudi sredstva javnega obveščanja, saj časopisi ter radio in televizija niso zadovoljivo opravili svoje dolžnosti. Nekaj krivde pa je tudi v tem, da je javna razprava potekala v času dopustov, to je konec junija in julija.

Kako bo Iskrina mladina sodelovala na kongresu?

Na tem pomembnem srečanju slovenske mladine bomo imeli nekaj delegatov. Naj opozorim, da bo imela vršilka dolžnosti sekretarja Iskrine mladine Vida Prinčič na kongresu referat o delovanju koordinacijskih konferenc. Nedvomno je to izredno zanimiva tema in v tem trenutku tudi nadvse aktualna. Že dalj časa govorimo o urejanju položaja in načel delovanja koordinacijskih konferenc večjih združenih podjetij. Tam se pojavljajo specifični pogoji dela, ki v dosedanjih mladinskih dokumentih še niso definirani. Zato pričakujemo, da bo njen prispevek na kongresu naletel na ugoden odziv in temu ustrezno tudi pogojeval spremembo mladinskih dokumentov v okviru republike o sami organiziranosti mladine.

Se boš ti udeležil kongresa?

Ne. Delegiranje delegatov za kongres je potekalo v občinah. V naši občini je struktura naše mladine takšna, da smo na kongres raje poslali delegata iz drugega podjetja.

Bi povedal nekaj o samem delegiranju?

Sedanje načelo delovanja slovenske mladine sloni na aktivnosti mladine preko družbenopolitičnih skupnosti. Štiristošestinsedemdeset delegatov bo na kongresu v Murski Soboti predstavljalo celotno mladinsko strukturo – tako mladino v delovnih organizacijah, kot v krajevnih skupnosti, šolah, vaško mladino ipd.

Kakšno pa je sodelovanje med občinskimi in koordinacijsko konferenco?

Z občinami smo prišli v novo kvaliteto odnosov – na usklajene odnose. Imeli smo tudi že prvi skupni dogovor konec avgusta v Kranju. Po redni letni konferenci koordinacijske konference, ki bo sredi oktobra, bomo imeli ponoven sestanek s predstavniki občinskih konferenc. Takrat bomo skušali uskladiti skupne programe in določiti težišče dela za občinske oz. za koordinacijsko konferenco.

lad

Skupščina ZP

V tovarni telekomunikacij na Laborah v Kranju bo 3. 10. 1974 ob 12. uri 5. zasedanje skupščine ZP Iskre, z naslednjim dnevnim redom:

1. poročilo o poslovanju Združenega podjetja ISKRA v času od 1.1. do 30. 6. 1974.
2. smernice poslovne politike Združenega podjetja ISKRA za leto 1975.
3. notranja organizacija poslovodnih organov ZP ISKRA in informacija o branžni organizaciji v ZP ISKRA.
4. predlog sprememb 14. člena sporazuma kovinke in elektroindustrije Slovenije.
5. imenovanje delegacije ZP ISKRA v Gospodarsko zbornico SR Slovenije.
6. imenovanje:

– direktorja Šolskega centra ISKRA;
– ravnatelja tehnične strojne in elektro šole;
– ravnatelja poklicne kovinske in elektro šole.

7. podelitev mednarodnega priznanja „Prix de promotion internationale“ Združenemu podjetju ISKRA.

ISKRA – ELEKTROMEHANIKA, KRANJ

Dobra merilna in kontrolna oprema — pogoj za kakovost in racionalno proizvodnjo

O pomembnosti obrata merilnih naprav smo se pogovarjali z vodjo obrata merilnih naprav v Elektromehaniki RUDIJEM ZORKOM

OBRAT MERILNIH NAPRAV je v okviru Elektromehanike nosilec dejavnosti na področju merilne in kontrolne opreme. Aplikacija, oz. potrebe po električni in elektronski merilni opremi, so predvsem vezane na proizvodne ter kontrolne procese v okviru sedmih primarnih panog kranjske organizacije združenega dela. V ta namen sodijo naprave za potrebe naslednjih TOZD: ATC, TEA, ŠTEVCI, STIKALA, ERO, MEHANIZMI in VEGA.

Značilno za merilno in kontrolno opremo novejšega datuma je, da se stopnjuje po tehnični zahtevnosti, avtomatiziranosti in seveda tudi po ceni. Ta pojav je v dokaj tesni zvezi z uvajanjem kapitalno intenzivne proizvodnje. Proizvodnja merilnih in kontrolnih električnih ter elektronskih naprav poraja celo vrsto problemov, ki vplivajo na potek izdelave določene naprave. Izrednega pomena je že definicija oziroma kvaliteta tehničnih zahtev za napravo. Največkrat nastopi problem v dobavi materiala, kajti količine so minimalne in za običajne komercialiste skoraj nezanimive.

„Kaj vse je potrebno, preden pride do realizacije določene merilne naprave?“

„Pri realizaciji določene naprave je nujna kombinacija dokajšnjega znanja in tudi tehnike. Pri ustvarjanju naprave je namreč treba poleg poznavanja elektronike, elektrotehnike, pnevmatike, mehanike itd. poznati še fizikalne lastnosti artikla in tehnološke postopke v proizvodnji. Seveda je izrednega pomena tudi poznavanje tujih dosežkov na tem področju.

Trenutno nas je v obratu 155 zaposlenih. Ponosni smo na vse tiste naše sodelavce, ki vlagajo svoje sposobnosti in znanje v realizacijo merilne ter kontrolne opreme. Dejstvo je, da vsak na svojem področju prispeva k aplikaciji dosežkov merilne tehnike v izdelavi merilne in kontrolne opreme za naše podjetje.

Zaradi neenakomernega uvajanja naših proizvodov v posameznih tovarnah se pojavljajo občasni sunki oziroma zahteva po istočasni dobavi večjega števila naprav. Tako stanje nas sili v občasne kampanjske akcije, ki so včasih bolj, drugič manj uspešne. Odpravljanje ozkih grl skušamo urejevati z dodatnim delom – posebno v razvoju, konstrukciji in končni montaži.“

„Kako v obratu ugotavljate uspešnost poslovanja?“

„Pri nas je poleg obračunskih kriterijev merilo uspešnosti poslovanja tudi kvalitativna in kvantitativna opremljenost proizvodnih ter kontrolnih procesov z merilno in kontrolno opremo v posameznih tovarnah našega podjetja. Za uspešnost našega dela je

Rudi Zorko.

zelo pomembno stalno sodelovanje in posvetovanje s strokovnjaki ter delavci vseh naših branž oziroma tovarn.“

„Katera področja še obsega aktivnost obrata merilnih naprav?“

„Poleg te dejavnosti, torej zagotovitve merilne in kontrolne opreme za zagotavljanje osnovnega proizvodnega programa podjetja, je del naše aktivnosti tudi izdelovanje merilne in kontrolne opreme za potrebe uporabnikov naših proizvodov na terenu. Sem sodi vrsta naprav, ki so potrebne za pravilno in učinkovito delovanje določenega izdelka v daljšem obdobju. To so merilne in kontrolne naprave za telekomunikacije, naprave za umerjevalnice števcev oziroma oprema, ki sodi k merjenju električne energije.

Poleg nabavljanja domače ter tuje merilne in kontrolne opreme kot tudi proizvodnje naprav imajo merilne naprave še eno pomembno nalogo: vzdrževanje in opravljanje servisov pri merilni in kontrolni opremi. Specializirana ekipa, ki opravlja to delo, ima zahtevno nalogo, saj mora oprema delovati stalno in pod kakršnimikoli pogoji. Posebna naloga te službe je tudi zagotavljati preventivni program vzdrževanja, ki omogoča večjo obratovalno sposobnost naprav. Pri tem razlikujemo vzdrževanje doma izdelanih naprav od tistega, ki ga zahtevajo proizvodi tujih dobaviteljev. Slednje zahteva še več pozornosti, saj obstaja velika nevarnost zastoja v proizvodnji, če pride do nepredvidenih okvar.“

„Kakšne pa bodo vaše naloge v prihodnosti?“

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pogovor s predsednikom...

(Nadaljevanje s 1. strani)

kot predlog poslali vsem delegatom za zvezni kongres, ki bo od 21. do 23. oktobra v Beogradu.“

– Kako pa je z resolucijo in statutom slovenske mladinske organizacije?

„Oba ta predloga smo sprejeli in ju izdelali kot predloga s tem, da ju bomo v kratkem poslali vsem delegatom za kongres slovenske mladine. Delegati se bodo lahko tako dobro pripravili, poleg tega pa bomo imeli 21. ta mesec posvete s samimi delegati v posameznih regijah. Govorili bomo predvsem o nalogah delegatov na kongresu, o njihovih razpravah in pa o delu komisij.“

– Bi povedal še kaj o pripravah?

„Morda tole: V sami resoluciji o nadaljnji vlogi ZSM Slovenije in njeni angažiranosti pri graditvi samoupravne socialistične Jugoslavije smo izdelali predvsem osnovo za vse prihodnje dokumente, ki naj bi jih nova organizacija sprejemala, oz., ki naj bi bili v pomoč vsem občinskim konferencam Zveze socialistične mladine Slovenije, za izdelavo konkretnih akcijsko-političnih programov. V javni razpravi se je pokazalo, da je resolucija dobra kot osnova za izhodišče same akcije, vendar bi jo bilo potrebno tu in tam bolj akcijsko opredeliti oz. približati mladim v tistih vprašanjih, ki so jim najbolj blizu. To smo skušali opraviti na seji z Izvršnim komitejem, katero smo imeli pred kratkim ter v pogovoru s predsednikom predsedstva Slovenske skupščine Sergejem Kraigherjem.

Takrat smo enotno ugotovili, isto se je pokazalo tudi v javni razpravi, da je kot osnova dokument izredno dober, da pa bi moral akcijsko le opredeliti nekatere naloge, ki so v tem trenutku najpomembnejše za vso mlado generacijo. Izhajajoč iz tega smo šli v izdelavo akcijsko-političnega programa, ki bo točno vseboval vse točke naše prihodnje usmeritve po kongresu. Ta program bo sestavni del same resolucije. Tako bomo tudi v tem pogledu zadostili vsem zahevam mladih ljudi v Sloveniji, ki so jih izrazili v javni razpravi.“

– Za kakšna vprašanja gre?

„Tu gre predvsem za nekatere konkretne naloge, kot recimo mladina v samoupravljanju, ustanavljanje TOZD, mladina v krajevnih skupnostih, njena vloga, potem je tu kmečka mladina, problem dijaških domov, učencev v gospodarstvu itd., skratka vrsto vprašanj, ki so neposredno povezana z mladino.“

– Kako ocenjuješ delo mladih v ZP Iskra?

„Z reorganizacijo smo že na začetku tega mandata posvetili največ pozornosti delavski mladini, saj se zavedamo, da je okostje mladinske organizacije. V novi organizaciji smo šli na posebne konference mladih delavcev in sicer na vseh nivojih. S tem se nanaša organiziranost precej odmika od organiziranosti v drugih republikah, vendar pa nam to statut ZSM Jugoslavije dopušča. Ta reorganizacija nam je dala od 750 aktivov, ki so bili preje v Sloveniji v vseh organizacijah združenega dela, v danes okoli 2000 aktivov, in to ne samo po številki, ampak tudi po vsebini dela. Gotovo pa tukaj prednjačijo tisti aktivi, ki so imeli že preje dobro organizacijo in dobro vodstvo. Lahko rečem, da ima Iskra dobro mladinsko organizacijo ter da mladina Iskre uresničuje tiste sklepe oz. želje, ki smo si jih zastavili na začetku mandata. Z večjo koordinacijo dela bi lahko prišli še do boljših rezultatov.“

– Kako pa gledaš na združitev Iskre in Gorenja?

„Mladina obeh organizacij se bo morala še bolje organizirati ter se trdno medsebojno povezati, saj je od mladine odvisno, kakšna bo prihodnost.“

Lado Drobež

ISKRA – SPREJEMNIKI, SEŽANA

Znova RTV šola

Da v Sežani primanjkuje srednje strokovnih kadrov, o tem smo v našem glasilu že pisali.

Lani je končalo 20 učencev srednjo poklicno šolo za RTV mehanike. To je bil dislociran oddelek Šolskega centra Iskre Kranj, ki je pričel triletno delo že l. 1970 in ga končal l. 1973. Od 29 vpisanih je šolo končalo 20 deklet in fantov.

Po enoletnem premoru je pričel z delom nov letnik, tokrat kot dislociran oddelek Izobraževalnega centra Litostroj Ljubljana. V to šolo se je vključila nekdanja kovinarska in elektrotehnična šola Iskra v Ljubljani.

Letošnji pouk se je pričel točno in disciplinirano 2. 9. in kar normalno poteka. Učenci so sredi dela. Za razliko od prejšnjih let imajo sedaj v prostorih izven tovarne, v takozvani stari šoli v Sežani, teorijo in praktični pouk. Pouk traja pet dni v tednu po 7 ur. Tri ure na dan traja praktični pouk, teoretični pa po štiri ure dnevno, kar znese 35 ur na teden.

Stroške pričetka pouka – opreme razredov ter njihovo obnovo – ter sredstva za osebne dohodke predavateljev krije navedena tovarna, saj še od nikjer ni zagotovila za kakršnokoli sodelovanje pri financiranju.

Cafl

Učenci RTV šole v Sežani potem, ko so 2. septembra dobili prve napotke ter se med seboj spoznali. Foto: A. C.

ISKRA–INDUSTRIJA EMO, CELJE

Najprej menza, potem oddih

V celjskem EMO jih najbolj tare to, da nimajo urejenega obrata družbene prehrane. Ker tudi denarja ni, so sklenili, da bodo prodali brunarici, ki ju ima podjetje na Golteh nad Mozirjem. Verjetno imajo kar dovolj interesentov – morda bi brunarici kupila tudi kakšna Iskrina organizacija, žal pa je to edina rešitev, vsaj tako menijo v podjetju, da bi prišli do denarja za graditev nove menze.

Sreča v nesreči je le v tem, da med delavci v EMO ni kakšnega večjega zanimanja za letovanje na Golteh, in to predvsem zaradi visokih cen.

Medtem ko se bodo, saj vse tako kaže, poslovili od prijetnih kočic na Golteh, pa marljivo preurejajo počitniški dom v Crikvenici. V njem je 25 ležišč, poleg tega pa najame podjetje za letovanje svojih delavcev tudi več bližnjih zasebnih sob.

Dom je bil letos odprt od 15. junija do 15. septembra. V tem času je v njem letovalo čez 400 članov EMO in drugih Iskrinih organizacij. Delavke in delavci celjskega kolektiva pa so letovali tudi drugod, kot npr. v Poreču in na Dugem otoku.

Člani tega celjskega podjetja so plačali za 10-dnevne počitnice v Crikvenici 650 din, njihovi ožji svojci pa 850 din, to pa zaradi tega, ker so pač dobili regres v drugih podjetjih. Tisti člani družin, ki niso v rednem delovnem razmerju, so plačali isto vsoto kot člani EMO, se pravi 650 din.

V EMO so tudi letos organizirali letovanje otrok svojih delavcev. Že več let hodijo njihovi otroci v Baško. Bolje situirani starši v celoti krijejo stroške letovanja svojih otrok, tistim, z nižjimi osebnimi dohodki, pa pomaga podjetje. Letos je bilo v Baški na počitnicah 70 otrok.

lad

Poročilo o poteku izvajanja samoupravnega sporazuma glede reorganizacije ZP

I. UVOD

V skladu z 20., 21. in 177. členom Samoupravnega sporazuma o konstituiranju Združenega podjetja Iskra je bila v preteklem obdobju izdelana njegova analiza iz ekonomskega in organizacijskega vidika in na tej podlagi ter v skladu z ustavnimi načeli in spoznanji teorije organizacijskih sistemov izdelan predlog nove konkretne organizacijske strukture.

Cilj obravnave tega predloga pred Skupščino je, da le-ta zavzame stališča do tega predloga, ki je rezultat dela obstoječih poslovodnih organov in predstavlja zaključek faze planiranja nove organizacije ter prehoda od sedanjega k novemu stanju. Z ustreznimi sklepi bo skupščina omogočila poslovodnim organom obstoječih delovnih organizacij, mandatorjem novih branžnih delovnih organizacij in bodočim poslovodnim organom sestavljene organizacije združenega dela Iskra, da pristopijo k drugi fazi uresničevanja Samoupravnega sporazuma, to je k fazi izvedbe planiranega prehoda in s tem ustvarjanje glavnega cilja sporazuma. Pri tem je treba opozoriti, da je v predlogu organizacije kot bistvena podana tehnična struktura, pogojena s tehnično delitvijo dela na obstoječi razvojni stopnji proizvajalnih sredstev in predlaganim načinom združevanja raziskovalnih, proizvodnih in poslovnih funkcij na ravni delovne organizacije združenega dela in sestavljene organizacije združenega dela. Podrobneje pa ni obravnavana upravna struktura in sploh procesi v organizaciji, ker je upravljanje v celoti določeno z ustavo in kasnejšimi sporazumi med TOZD o konstituiranju DOZD in SOZD, ostali procesi pa sledijo logično iz tehnične strukture. Tedaj ostane naloga za to pristojnih organov, da pri ostvarjanju prehoda v novo stanje po potrebi pripravijo ustrezne predloge za organiziranje delavskih svetov, izvršilnih organov, poslovodnih organov, delovne skupnosti itd.

V naslednjih razdelkih so najprej v kratkem podani že ob podpisu samoupravnega sporazuma nesporno ugotovljeni glavni ekonomski in organizacijski razlogi, ki so terjali spremembe v Iskri. Sledijo tisti principi konstitucije, ki poleg ustavnih opredeljujejo konkretne značilnosti Iskre ter na tej podlagi izpeljana organizacijska struktura SOZD. Izhajajoč iz konkretne podobe glavnih elementov organizacije Iskre, je na to podana analiza možnosti, da se s tako organizacijo premosti dosedanje bistvene ovire hitrejšega napredka.

Gradivo zaključuje plan prehoda v novo organizacijo in predlogi sklepov, s katerimi bo Skupščina zadolžila in pooblastila poslovodne organe SOZD in DOZD, za izvedbo druge faze reorganizacije.

II. BISTVENI VZROKI SPREMEMB

Že ob svoji ustanovitvi je Iskra sprejela specializacijo kot osnovno načelo učinkovitega gospodarjenja. Z njo povezana podrobna delitev dela zahteva tudi razvitost ostalih sestavin notranje organizacije delovnih organizacij in seveda tudi ustrezno razvito institucionarno okolje, ki ga določa urejenost ekonomskih in drugih odnosov med delovnimi organizacijami in delovno organizacijo in družbo.

Niti eno niti drugo ni bilo v trenutku ustanavljanja Iskre in tudi kasneje dovolj razvito, da bi lahko hitreje povečali produktivnost.

Danes pa smo v stanju, ko nam je ustava dala eno najbolj razvitih institucionalnih okolij. Lahko se na samoupravni osnovi organizira gospodarske sisteme skladno z najmodernejšimi spoznanji na področju organizacije podjetij. Istočasno so nas dejanske razmere na trgu postavile pred naloge, ki jih z dosedanjo organizacijo, nespremenjeno vrsto let, ne moremo več reševati, ne da bi pri tem kršili vrsto temeljnih načel naše družbene ureditve. Znašli smo se v protislovnem odnosu med nalogami in obstoječo organiziranostjo. Vztrajanje pri starem povzroča v taki situaciji močne razdiralne sile v proizvodni skupnosti Iskre, ki jih lahko odstranimo le z revolucionarno spremembo organizacije v smeri uveljavitve samoupravnih produkcijskih odnosov.

Povečanje obsega poslovanja in spremenjeno institucionalno okolje ter ostrejše tržne razmere so prerasle obstoječo komercialno dejavnost, pretežno centralizirano v IC in tudi s tem povezano finančno funkcijo. Združevanje komercialne funkcije ločeno od neposrednih proizvajalcev je bilo v času ustanovitve IC morda celo utemeljeno, toda meja, ki jo je med ene in druge postavilo dokaj neodvisno delovanje delovne organizacije IC in dogovorjeni načini poslovanja so prerasli v izrazito nevsklajena motivacijska razmerja med komercialo in neposredno proizvodnjo. Vzporedno pa se je z večanjem nelikvidnosti v gospodarstvu nasploh in zaradi raznih pritiskov pri dnevnem zagotavljanju sredstev za OD in proizvodnjo, IC znašel nehote v vlogi finančnega centra, ki je včasih tudi začasno odtujeval sredstva iz upravljanja ene DOZD na račun druge. S tem pa se je manjšala dejanska samouprava DOZD.

Leta 1960 izvedena centralizacija raziskovalne in razvojne dejavnosti v Zavodu za avtomatizacijo je bila takrat brez dvoma nujen vzgled, ko je bilo treba dejansko šele pokazati pomen in vlogo raziskovalnega dela kot produkcijskega faktorja. Kot tak pa je kmalu rodil težnje v proizvodnih organizacijah, da so pričele ustanavljati po vzgledu in s sodelavci iz ZZA nove razvojne laboratorije v tovarnah. Financiranje s strani tovarn se je zmanjšalo, kar je bil povod k usmeritvi ZZA v samostojno poslovno politiko. Narava raziskovalnega dela vsebuje velik rizik glede tržne uspešnosti rezultatov. Pozitiven rezultat za vsako ceno je postal preveliko breme. Delavci iz ZZA so svoje znanje vedno bolj izrabljali za naloge, s katerimi so lahko zagotavljali svojo razširjeno reprodukcijo, delež dohodka iz razvoja za tovarne pa je začel še bolj pojemati. Brez dvoma je šlo pri odtujevanju ZZA od Iskrinih tovarn ne pa tudi ciljev Iskre, za posledico enostransko postavljenega načina financiranja.

Glede na pomanjkanje kadrov je v interesu delavcev v Iskri in v širšem družbenem interesu, da se ob reorganizaciji uredijo notranji odnosi tako, da bodo v celoti ponovno vključene vse raziskovalne zmogljivosti za učinkovito planiranje in hitrejše doseganje ciljev proizvodnih TOZD.

Dosedanja ekonomska struktura v Iskri ter pomanjkanje ustrezne informacijske in koordinativne funkcije v odločanju pri planiranju in izvedbi poslovanja zaradi okrnjenih poslovodnih organov na ravni ZP Iskra, je onemogočila uresničitev še enega aksioma ekonomike – združevanja živega in minulega dela za ostvarjanje najbolj perspektivnih ciljev. Za take akcije potrebne informacije so bile praktično nedosegljive. Sporazumevanje o skupnih službah je bilo težavno, saj so bili bodoči izidi posameznih naložb težko napovedljivi. Nezaupanje samoupravnih organov za posamezne skupne naložbe je bilo v takih pogojih razumljivo in celo opravičljivo.

Končno se je treba dotakniti še racionalnosti številnih kompletnih uprav 21 delovnih organizacij, ki vsaka zase po le delno vsklajenih izhodiščih gradijo in negujejo svoje poslovne sisteme. Kot zaledje pa imajo izrazito nevsklajene obsege proizvodnje.

Racionalizacija z ukinitvijo številnih kompletnih vzporednih poslovnih sistemov je torej na dlani. Tega ukrepa pa ne smemo razlagati kot racionalizacijo zaradi premestitve administrativnih delavcev med neposredne proizvajalce. Glavna racionalizacija bo le v tem, da bodo TOZD združevale izvedbo poslovnih funkcij v tehnično bolj opremljenih in kadrovsko pravilno zasedenih delovnih skupnostih v DOZD in SOZD. Število delovnih mest teh dejavnosti pa se ne bo spremenilo.

III. PREDLOG ORGANIZACIJE ZP ISKRA

Predlagatelji konkretne oblike povezovanja TOZD v branžne delovne organizcije so morali izhajati iz dosedanjega stanja. Zaradi tega ne predlagajo skupščini neke „idealne“ organizacije. Velja namreč preizkušena zakonitost, da bo dejansko sprejeta in s tem tudi za večino „prava“, le tista organizacija, ki odraža ravnotežje med interesi delavcev kot posameznikov in delavcev kot upravljalcev družbene lastnine. Odraža tudi ravnotežje med prepričanjem delavcev v resnično dolgoročno naprednost predlagane reorganizacije in njegovimi osebnimi kratkoročnimi interesi. Vsi ti momenti so bili upoštevani in predlagatelji ocenjujejo, da izdelani predlog izraža tisto stopnjo „idealne organiziranosti“, ki jo bo v danem trenutku večina delavcev razumela, sprejela in v njej pozneje bolj odgovorno in učinkovito delovala tako v upravljanju kot v izvedbi.

Predlagana organizacija sloni na sledečih principih:

1. TOZD se združujejo v DOZD na osnovi trajnejših interesov na nekem tehnično strokovnem področju s tem, da se upoštevajo trenutne lokacijske značilnosti.
2. Delavci se združujejo v SOZD Iskra zaradi svojih in družbenih interesov, da optimalno uporabljajo družbeno lastnino in da s sporazu-

(Nadaljevanje na 4.strani)

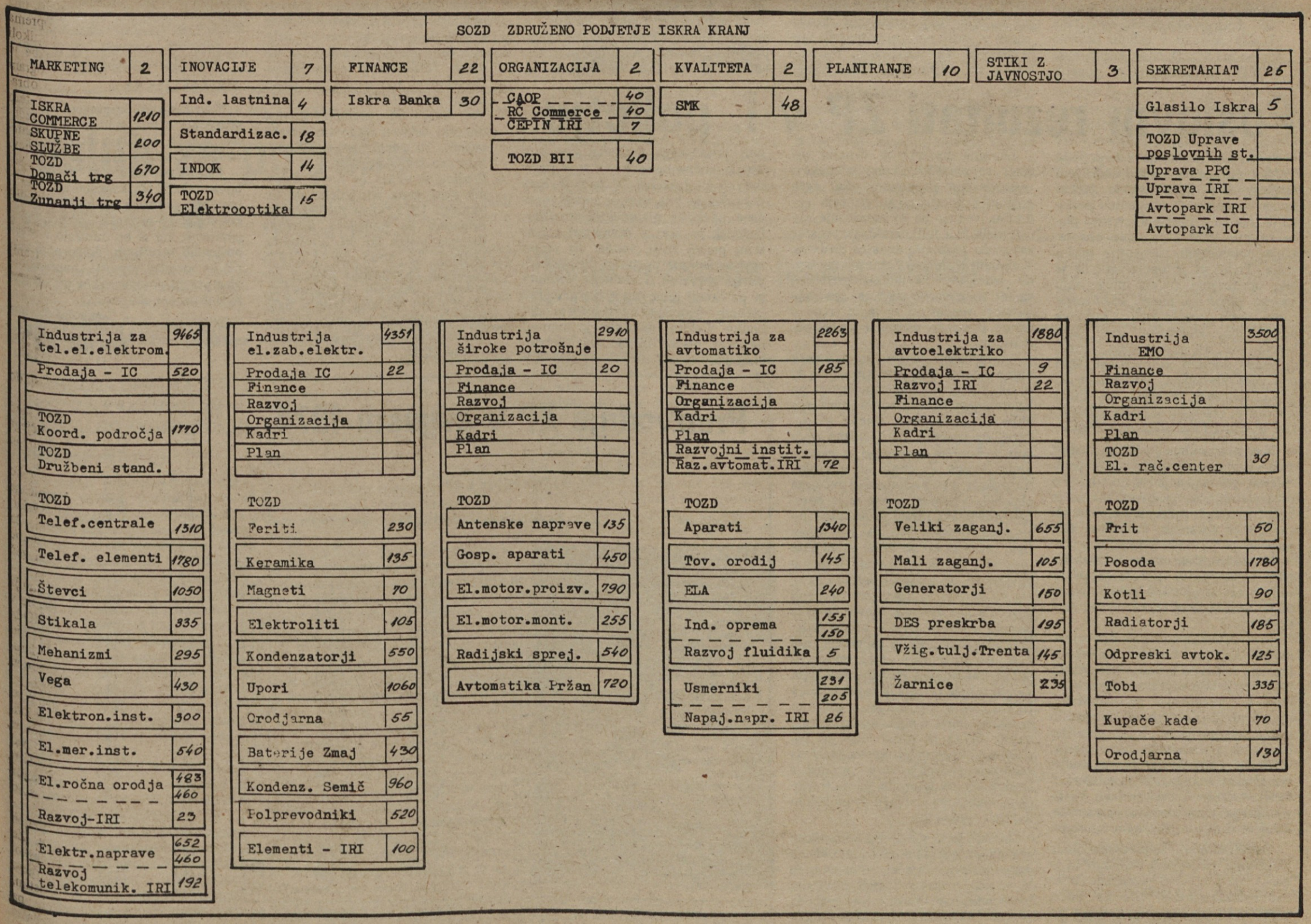

Poročilo o poteku izvajanja samoupravnega sporazuma glede reorganizacije ZP

(Nadaljevanje s 3.strani)

mevanjem izrivajo iz odnosov med TOZD tržno stihijo ter namesto nje uveljavijo delitev skupaj ustvarjenega dohodka sorazmerno vloženemu živemu in minulemu delu, in da se z enotnim nastopom uveljavijo na zunanjem trgu.

3. TOZD združujejo na ravni DOZD
   financiranje
   komercialo
   nadzor kvalitete
   zaščito industrijske lastnine
   koordinacijo raziskovalnega dela
   taktično planiranje
   organiziranje
   kadrovanje, standardizacija ter skrb za družbeni standard
4. TOZD združujejo na ravni SOZD Iskra sledeče:
   – prodajo na domačem trgu
   – zunanjo trgovino
   – koordinacijo in oblikovanje inovacijske politike
   – koordinacijo in oblikovanje finančne politike
   – bančne posle
   – organiziranje SOZD
   – oblikovanje politike kvalitete in zanesljivosti
   – strateško planiranje
   – stike z javnostjo
   – dejavnosti, ki imajo značaj splošne dejavnosti za vse TOZD
   – koordinacijo in politiko zaščite in nakupa industrijske lastnine
   – standardizacijo in tipizacijo kot izhodišče racionalizacije proizvodnje in nabave
   – industrijsko dokumentacijo
   – sodelovanje z raziskovalnimi interesnimi skupnostmi in usmerjanje dela raziskovalcev k ciljem Iskre
   – koordinacijo izvedbe razvojnega in znanstvenoraziskovalnega dela.
5. SOZD Iskra ima enoten informacijski sistem.
6. Če gre za dejavnosti splošnega pomena za vse TOZD ali pa za perspektivno raziskovalno dejavnost, ki se trenutno še ne more vključevati v DOZD in ki se je samostojno konstituirala kot TOZD, ne da bi bila pred tem že del delovne skupnosti, sme taka TOZD delovati v sklopu delovne skupnosti SOZD, če se delavci take TOZD sporazumejo o pogojih vključevanja z vsemi Temeljnimi organizacijami v SOZD. Za vsklajevanje programov teh TOZD s cilji Iskre je odgovoren član poslovodnega kolegija SOZD, odgovoren za ustrezno področje.
7. Vodenje poslov na ravni SOZD je naloga generalnega direktorja, ki je predsednik poslovodnega kolegija. Člani kolegija so odgovorni za sledeča področja:
   – Marketing
   – Finance
   – Inovacijska dejavnost
   – Organizacija in informatika
   – Kvaliteta
   – Planiranje
   – Stiki z javnostjo
   – Sekretariat

Na priloženi skici je prikazana organizacija, ki izhaja iz navedenih načel konstitucije.

Skupine iz sestava današnjih delovnih organizacij IC in IRI, ki naj bi se po tem predlogu vključile v odgovarjajoče TOZD, ali delovne skupnosti, so že prikazane v tem sestavu.

Enote v okviru delovnih skupnosti SOZD, ki imajo pogoje, da so TOZD, so tako tudi označene.

IV. BISTVENE ZNAČILNOSTI PREDLAGANE ORGANIZACIJE

Značilnosti predlagane organizacije se odražajo v tem, kako ta organizacija odstranjuje v drugem poglavju nakazane bistvene ovire nadaljnjega hitrega gospodarskega napredka Iskre.

Predpostavljamo, da bo znotraj 6 DOZD, v katerih se povezujejo TOZD zaradi ožjih skupnih interesov, delitev dela šla v smeri specializacije. Programsko pokrivanje bosta onemogočala dva faktorja: strateško planiranje na ravni SOZD in zagotavljanje sredstev preko interne banke. Oboje predstavlja neposredno kontrolo oziroma preprečevanje naložb v neracionalno podvojevanje kapacitet. Da je temu tako, na prvi pogled ni razvidno, če pa vemo, da so TOZD pri planiranju obvezne usklajevati plan, postane jasno, da ne morejo biti sprejeti plani, ki niso v duhu specializacije.

Decentralizacija komercialne dejavnosti na raven DOZD pomeni predvsem uskladitev motivacije prodajalcev z motivacijo neposrednih proizvajalcev. Ta usklajenost bistveno vpliva na učinkovitost komercialne dejavnosti.

S priključitvijo razvojne dejavnosti proizvodnim TOZD se zagotavlja uskladitev motivacije razvijalcev in neposrednih proizvajalcev. Razbremenitev raziskovalnega kadra neposredne skrbi za financiranje in uspešnosti za vsako ceno daje širše ustvarjalne pogoje razvijalcem, obenem pa tudi večjo socialno varnost. Glede na to, da te priključitve ne gre jemati v smislu fizičnega prenosa temveč predvsem upravno in finančno, se ohranjajo možnosti, da razvojni laboratoriji ostanejo lokacijsko združeni na mestih, ki so za to primerna iz vidika kadrovskega zaledja in ostalega raziskovalnega okolja. Tudi v tem pogledu gre za neke vrste specializacije in racionalizacijo, ki ji bo treba v bodoče posvetiti več pozornosti in zagotoviti ustrezne nove objekte.

Dolgoročno financiranje s strani TOZD tudi zagotavlja, da se bodo raziskovalci v celoti posvetili problemom neposredne proizvodnje in tako povečali svojo družbeno koristno vlogo. Rezultati njihovega dela postanejo tako osnova za produktivnejše delo več tisoč delavcev v TOZD.

K predvideni organizaciji so na ravni SOZD vsebinsko na novo zastavljene finančna, tržna, inovacijska, planska, organizacijska in informacijska funkcija. Vse neposredno zagotavljajo informacije za odločanje v planiranju, izvedbi in nadzoru. SOZD sicer dobi obsežnejše „skupne službe“, ki pa bodo dejansko zagotavljale novo kvaliteto v odločanju na vseh ravneh, omogočile uresničevanje samoupravnega odločanja, s tem pa tudi povečanje zavestne odgovornosti delavcev do dela in drugih delavcev v združenem delu. Le zavest delavca, da je seznanjen s smotrom svojega dela glede na skupni cilj vseh delavcev v TOZD, in da odloča prav o tem cilju, pomeni osvoboditev dela. Vse to pa je uresničljivo šele z delitvijo dela in združevanjem funkcij, kot so predložene v tem gradivu.

Končno se da ugotoviti, da pomeni 6 delovnih organizacij namesto sedanjih 21 tudi racionalizacijo dela primanjkujočih kvalitetnih kadrov v poslovanju. Redukcija 21 vzporednih poslovnih sistemov na 6 sistemov, od katerih se bo lahko vsak, glede na sprostitev kvalitetnih kadrov, ustanovil v optimalni kadrovski zasedbi in opremi, pomeni brez dvoma povečanje produktivnosti samih poslovnih funkcij s tem pa tudi produktivnosti neposrednih proizvajalcev.

Ob vsem razmišljanju o spremembah pa se je treba zavedati, da predstavlja konstituiranje SOZD Iskra v reorganizirani obliki z vsemi dopolnjenimi razmerji na podlagi odločitev v TOZD, kvaliteten napredek v naporih, da tudi na samoupravnih načelih gradimo učinkovite ekonomske stabilne sisteme, ki bodo lahko ravnotežje kapitalističnim delniškim ali multinacionalnim družbam in kot taki postali materialna osnova obrambe najnaprednejše družbene ureditve.

V. PREHODNO OBDOBJE

Prehodno obdobje ima tudi svoje značilnosti, enako kot sama organizacija, ki jo bomo vzpostavili s spremembami. Načelna stališča do prehodnega obdobja so skoraj enako pomembna, če ne celo bolj, kot načela konstitucije.

V sledečem so navedena tista načela prehodnega obdobja, ki so nujna za to, da izvajalci prehoda lahko v posameznih fazah hitro odločajo in ukrepajo:

1. Cilj prehodnega obdobja je vzpostaviti organizacijska razmerja, kot jih potrdi skupščina ZP Iskra.
2. Rok za začetek delovanja ZP na reorganiziranih temeljih je 1.1.1975.
3. Vse obveze Iskre se morajo med prehodom in po njem zvezno izpolnjevati.
4. Noben program katerekoli skupine se ne more ukiniti, razen če se s tem strinjajo prizadeti delavci. Spremembe programov bodo predmet letnih planov, ki jih bodo obravnavale TOZD in DOZD v letu 1975.
5. Ostvarjanje prehoda organizirajo vsi poslovodni organi dosedanjih delovnih organizacij ter vršilci dolžnosti bodočih poslovodnih organov.
6. Kot samoupravni sporazum za konstituiranje branžne delovne organizacije lahko začasno služi že obstoječi sporazum ene od sedanjih delovnih organizacij, ki se mu ostale TOZD samo priključujejo. Dopolnitve sporazuma se lahko izvede po 1.1.1975.
7. Vsi kadrovski premiki morajo ohraniti delavcu njegovi izobrazbi, znanju in delovnim izkušnjam ustrezno delovno mesto.
8. Predlog sistemizacije novih delovnih mest mora biti izdelan do 15. oktobra 1975, vsem premeščenim delavcem pa dodeljena ustrezna delovna mesta do 30. novembra. Delavci, ki bodo po 1.1.1975 opravljali likvidacijske posle v dosedanjih delovnih organizacijah, morajo biti od tega datuma dalje tudi premeščeni na novo delovno mesto, čeprav opravljajo likvidacijo v drugi OZD.
9. Delavci IC, CAOP in IRI se vključijo v ustrezne TOZD in delovne skupnosti na ravni DOZD in SOZD skladno s sklepom skupščine, razen, če se po samostojni samoupravni poti skladno s sporazumom odločijo drugače. Deli delovnih skupnosti v IC in IRI, ki v teh delovnih organizacijah opravljajo skupne zadeve, naj se pri prehodu v novo stanje poskušajo priključiti tistim delom obeh organizacij, za katere pretežno delajo.
10. DOZD pripravijo za začetek po en skupen žiro račun.

VI. PREDLOG SKLEPOV SKUPŠČINE ZP ISKRA

1. Skupščina sprejema poročilo o izvajanju določil samoupravnega sporazuma in soglaša s predlogom bodoče organizacijske strukture ZP, kot jo je v poročilu predložil generalni direktor.
2. Skupščina ZP naj na predlog generalnega direktorja, če soglaša s predloženim gradivom, takoj imenuje vršilce dolžnosti direktorjev vodilnih funkcij ZP, ki so navedene v predloženem gradivu.
3. Skupščina ZP, če se strinja z izhodišči za reorganizacijo ZP in branžnim povezovanjem TOZD v DOZD, naj na predlog generalnega direktorja ZP imenuje odgovorne nosilce procesa povezovanja s pooblastilom za imenovanje ustreznih komisij in organiziranje celotnega procesa samoupravnega odločanja od izdelave predloga do podpisa ustreznega samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v branžno DOZD. Rok za podpis sporazuma je 15.12.1974.
4. Skupščina naj pooblasti generalnega direktorja ZP za koordinatorja procesa reorganizacije ZP, ki je obenem odgovoren za dosledno izvršitev predlaganih rešitev, v skladu z ustavo, pozitivno zakonodajo, samoupravnim sporazumom ZP, z rokom 15.12.1974. Generalni direktor naj za izvršitev tega sklepa imenuje ustrezne strokovne teame, ki morajo na podlagi sprejetih načel prehoda pripraviti navodila za postopke prenosa posameznih dejavnosti.

VII. ZAKLJUČEK

Zavedamo se, da pomeni odločitev skupščine o tem gradivu in predlaganih sklepih temeljno in daljnosežno odločitev za bodočo usodo Iskre.

Prepričani smo, in zaradi tega bomo vložili maksimalne napore v izvedbo sprememb, da bodo posledice samoupravno-sistemsko in ekonomsko pozitivne, kar se bo odražalo v večjih poslovnih rezultatih, dolgoročni rasti ZP in socialni varnosti, napredku in blagostanju posameznikov ter obenem širše družbene skupnosti.

Generalni direktor
ZDRUŽENEGA PODJETJA ISKRA
Jože Hujs, dipl. oec.

Poslovni rezultati ZP v I. polletju

Primerjava realizacije v I. polletju 1974 v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta kaže močno prekoračitev posameznih elementov poslovanja, dočim primerjava izvršitve plana za leto 1974 kaže rahlo nedoseganje posameznih elementov poslovanja. Treba pa je upoštevati, da je bilo opozorjeno že ob sprejemanju letnega plana na precej ambiciozne cilje naših organizacij. Izvršitve posameznih elementov poslovanja kažejo, da so proizvodnja, izvoz, dohodek, dobiček in investicije rahlo pod predvidevanjem, medtem ko so ostali elementi skorajda na točki izpolnitve, razen pri skupnih zalogah, kjer je zaznati malenkosten presežek.

Plan proizvodnje je bil postavljen zelo visoko, zlasti glede na že predvideno pomanjkanje materiala. To predvidevanje se je uresničilo in je med letom tudi prihajalo do občasnih zastojev v tovarnah. Položaj v tem pogledu je bil najbolj kritičen v Tovarni elektronskih naprav in Elektroniki. Sicer pa je povečanje proizvodnje za okrog 21 % nekoliko pod poprečjem Iskrine rasti v zadnjem desetletju.

Rast produktivnosti je bila v primerjavi z istim obdobjem za Iskrine razmere relativno nizka in sicer zaradi tega, ker je bilo zaposlovanje, iz katerega se izračunava produktivnost, premočno. Pri ocenjevanju kadrovskih razmer ugotavljamo letos ponovno čezmerno povečevanje zaposlovanja, vendar le v merilu združenega podjetja. (Nekatere organizacije so namreč število zaposlenih celo znižale). Proizvodnja pa temu naraščanju zaposlenosti ni sledila v ustreznem razmerju.

Osebni dohodki so predvsem odraz naraščanja življenjskih stroškov in je bilo v Iskri njihovo povečanje le za eno indeksno točko višje kot povečanje življenjskih stroškov. Značilno je, da je bilo naraščanje osebnih dohodkov tokrat v Iskri nižje kot nasploh v slovenski elektroindustriji.

Obratna sredstva in denarni viri zanje so naraščali skoraj v enakem razmerju kot proizvodnja, kar kaže postopno normalizacijo na tem področju, vendar pa bi naraščanje cen materiala, kot tudi naraščanje terjatev zahtevalo znatnejša denarna sredstva. V zadnjih letih smo zaznavali postopno izboljšavo likvidnosti predvsem zaradi sorazmerno naglega upadanja terjatev, vendar pa se je ta trend v marcu in aprilu ustavil in pričel poslabševati.

V razmerju uvoza proti izvozu nismo dosegli pričakovanih ciljev, ki so bili določeni z letnim načrtom, po katerem naj bi se uvoz in izvoz približno kompenzirala. Razvoj je pokazal, da smo planirano uvozno vrednost prekoračili, nasprotno pa izvozne nismo dosegli. Za oboje moramo iskati vzroke v tržnih anomalijah zadnjega obdobja. Vrednost uvoza se je povečala predvsem zaradi nepričakovano visokega porasta cen na svetovnem trgu, medtem ko po drugi strani naše tovarne ne izpolnjujejo svojih izvoznih obveznosti do zunanjih kupcev zato, ker so se cene na domačem trgu bolj povečale kot zunanje, zaradi česar je postalo domače tržišče privlačnejše. Prav na račun tega je zabeležila prodaja na notranjem trgu močnejši porast kot prodaja na zunanjem trgu. Zaradi takega razvoja je začel deficit v Iskrini zunanji trgovini letos ponovno naraščati. Tudi v regionalni usmeritvi našega uvoza je prišlo letos do poslabšanja, kajti delež konvertibilnega valutnega področja se je povečal z lanskih 89 na letošnjih 95 %. Regionalna usmeritev v izvozu pa od lani ni doživela sprememb.

Investicije so v primerjavi z lanskim obdobjem nekoliko nižje in tudi za drugo polovico leta ne računamo, da bi v tem pogledu dosegli planirano letno vrednost, ampak menimo, da bo skupna vrednost letošnjih investicij za približno 1/3 nižja od lanskih.

Položaj na tržišču je odločilno vplival tudi na finančni rezultat. Zaradi povečanega prometa, kot tudi zaradi močno naraslih cen se je povečal celotni dohodek ZP za 48 %. Rast dohodka je bila manjša zaradi povečane udeležbe materialnih stroškov. Dobiček je sicer v primerjavi z lanskim precej večji, vendar na račun močno znižane postavke, ki jo predstavlja popravek finančnega rezultata in pa zaradi relativno nizke udeležbe osebnih dohodkov v celotnem dohodku. Celotni dohodek je namreč naraščal precej hitreje od osebnih dohodkov.

E. Delopst

Proizvodnja ZP v avgustu 1974

Organizacije	IZPOLNITEV V 000 I–VIII/73	I–VIII/74	mesečna r.	Odnos m. r. do mes. pl.	Odnos r. I–VIII do let. pl.	Odnos r. I–VIII do pl. I–VIII	Odnos r. I–VIII/74 do r. I–VIII/73
1	2	3	4	5	6	7	8
Elektromehanika	504.020	602.433	65.197	74,9	57,0	91,7	119,5
IEZE	272.807	345.194	44.297	84,5	54,7	86,9	126,5
EMO	224.950	252.833	27.341	78,1	5,4	87,0	112,4
Sprejemniki	61.619	83.265	8.225	67,1	55,6	86,9	135,1
Aparati	122.631	164.055	18.103	119,9	62,7	99,4	133,8
Avtoelektrika	136.538	154.235	16.772	64,8	51,1	77,7	113,0
Elektromotorji	90.975	103.611	10.669	101,6	58,0	90,6	113,9
Naprave	36.916	27.181	1.156	33,1	47,5	65,1	73,6
Elektronika	18.936	19.927	2.504	30,1	34,3	56,7	105,2
Kondenzatorji	58,910	73.119	9.311	91,0	65,0	100,3	124,1
Instrumenti	31.733	50.397	6.85	110,0	61,6	99,5	158,8
Polprevodniki	38.277	54.921	6.923	76,8	46,6	81,3	143,5
Usmerniki	35.807	59.283	7.447	148,5	75,8	116,3	165,6
Gosp. aparati	81.799	87.731	8.437	120,5	61,2	92,6	107,3
Ind. oprema	9.624	13.031	831	56,1	73,3	110,0	135,4
Antene	6.168	8.751	846	93,5	59,0	94,3	141,9
Baterije Zmaj	46.776	43.215	2.898	78,8	57,9	90,2	92,4
Orodjarna	9.301	10.027	1.209	117,8	5,9	83,8	107,8
Tovarne skupaj	1,787.787	2,153.209	239.021	81,1	56,5	89,2	120,4
IRI	53.791	62.770	9.295	102,8	63,1	99,3	116,7
Commerce – proizv. d.	48.804	75.449	8.501	89,5	67,5	112,0	154,6
– inženiring	205.636	249.111	27.620	97,0	65,6	102,3	121,1
CAOP	2.491	3.031	386	100,0	65,4	98,2	121,7
Skupne službe skupaj	310.722	390.361	45.802	96,7	65,5	103,5	125,6
ZP ISKRA	2,098.509	2,543.570	284.823	83,3	57,7	91,2	121,2

Dobrodošli med nami

Z našimi sodelavci iz bratskih republik smo se v Iskri – Elektromehaniki pogovarjali o tem, kako se počutijo na delovnem mestu, kakšen je odnos sodelavcev do njih, o njihovih mislih in željah. Takole so nam pripovedovali:

TONČKA D'ELIA: „Doma sem iz okolice Pule. Stara sem 45 let, v Iskri pa sem zaposlena že 23 let. Sem snemalka žičnih oblik v ATC na Laborah. OD ustreza mojemu delovnemu mestu. Če se mislim kdaj vrniti v SR Hrvatsko? Ne, saj sem tu že od malega. Prišla sem s starši in se počutim v Sloveniji kot doma. V Istri sem živela le malo časa. Sama nimam težav zaradi svoje narodnosti, z vsemi sodelavci se dobro razumem. Dobro pa bi bilo, da bi se vsi ljudje sporazumeli med seboj in sploh ne bi delali razlik med posameznimi narodnostmi in verami, saj je za vse dovolj prostora. Pri tem gre predvsem za humanejši odnos."

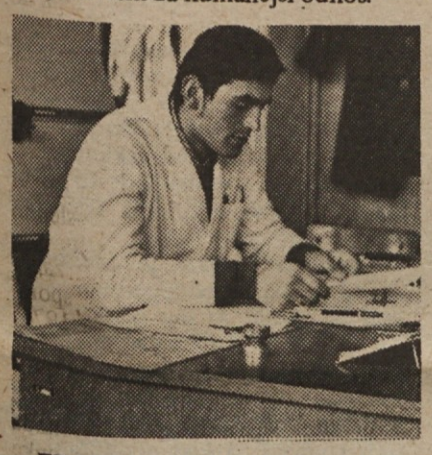

FRANJO CURANOVIĆ je strojni tehnik v TOZD Števci. Star je 23 let in je doma iz Plava v Črni Gori. V Sloveniji je že 10 let, v Iskri dela pa že skoraj 7 let.

„Oče in mati sta oba Črnogorca in doma govorimo srbohrvatsko. Vendar pa sem se že tako navadil govoriti slovensko, da večinoma uporabljam slovenščino. Odnos sodelavcev do mene je vzoren, zelo dobro se razumemo in rad pridem na delo. Z osebnim dohodkom sem zadovoljen. V Črno goro se verjetno ne bom vrnil. Z bratom sva ravnokar dogradila skupno hišo in si nameravava tudi ustvariti vsak svojo družino. Narodnost me ne ovira pri navezovanju prijateljskih stikov v svojem okolju. Menim, da bi se morala mladina bolj izobraževati v svojem prostem času, namesto da pohajkuje. Izobrazbena struktura ravno med mladimi namreč ni zadovoljiva.

LIDIJA KRIVOŠIJEVA je delavka v Števcih. Stara je 20 let in je doma iz Titovega Velesa v Makedoniji. V Sloveniji je že več kot eno leto.

„Odnos sodelavcev do mene je zadovoljiv, s sodelavkami se dobro razumem. Slovenščina mi še dela nekaj preglavic, vendar le izgovorjava. V Iskri se dobro počutim. Kar prijetno je preživeti v tovarni tretjino dneva. Delo ni težko, le dokaj monotono, saj sem vezana na tekoči trak. Osebni dohodki so zadovoljivi, vendar ne preveliki za povsem samostojno življenje daleč od doma. Občasno pošljem kak denar tudi bratu, ki še študira. Na vrnitev v Makedonijo ne mislim. V samskem domu bi pa rada dobila lastno sobo, da bi jo lahko opremila po svojem okusu in s svojim pohištvom."

BRANKA RATKOVIĆ je doma iz Banjaluke v BiH in ima 26 let. V strugarni telefonije v Elektromehaniki dela 2 leti.

„Odnos sodelavcev do mene je tovariški. Počutim se kot med svojimi. Seveda pa je ta odnos odvisen tudi od nas samih in od tega, kako se prilagodimo okolju. V Iskri se tudi jaz dobro počutim. Delo ni pretežko, je pa umazano. Z OD sem sicer zadovoljna, raje pa bi videla, če bi bil višji. Draginja je res velika. Pri nas v Bosni je težko dobiti tako zaposlitev kot stanovanje, zato na vrnitev sploh ne mislim. Tudi OD so tu višji in sploh se moja družina počuti tu zelo dobro.

Menim pa, da bi bilo lahko naše delo v strugarni telefonije bolje organizirano, predvsem pa bolj čisto. Sedaj včasih predolgo čakamo na material ali popravilo strojev. Naš oddelek je vedno pod planom in imamo zato tudi najmanjši OD. Delamo pa na normo. Zato me zanima, kje je za to vzrok. Zakaj ne bi tudi odprli še ene restavracije, ko je treba sedaj toliko časa čakati na vrsto za malico?"

PETER STOJSAVLJEVIĆ, star 24 let, je doma iz Beograda.

„V Sloveniji sem šele 4 mesece, od tega tri in pol v Iskri. Po poklicu sem elektrotehnik in delam v investicijah. Zelo dobro sem se vživel v kolektiv in se s sodelavci dobro razumem. OD se mi zdijo primerni za pripravniško delovno mesto. Mislim se ustaliti v Kranju in se predvidoma ne bom vrnil v Srbijo, čeprav so moji starši ostali tam.

Ker kar dobro govorim in obvladam slovenščino, pri vključevanju v okolje nimam težav, čeprav so sicer ljudje bolj zaprtega značaja kot pri nas."

PRIPOMBA UREDNIŠTVA: Vprašanja Branke Ratković smo posredovali delavski kontroli Elektromehanike.

ISKRA – ELEKTROMEHANIKA, KRANJ

Za zdravje proizvajalca

Nujno bo potrebna večja koordinacija vseh dejavnikov, odgovornih za varstvo pri delu

V Iskri – Elektromehaniki v Kranju je bila 18. 9. t. l. redna seja odbora za družbeni standard, namenjena varstvu pri delu. Iz uvodnega poročila Staneta Geča je bilo jasno razvidno, da število poškodb na delovnem mestu sicer upada, previsoka pa je skupna bolezenska odsotnost z dela. Isto velja tudi za posledice, ki jih pušča zdravju proizvajalcev neustrezno delovno okolje. Pri tem posebno izstopajo bolezni dihal (12 % skupne bolezenske odsotnosti), kosti in gibal, prebavil ter psihična in psihonevrološka obolenja. Slednja opozarjajo na potrebo po izboljšanju psihosocialnih faktorjev.

Če si ogledamo analizo vzrokov poškodb vidimo, da skoraj polovici (natančneje, 49 % v l. 1973) botrujejo osebni faktorji, ostalim pa hkrati osebni in tehnični. Prvo mesto zastopa z 20 % nesmotrn, nezanesljiv in nevaren način dela. Sledijo mu neupoštevanje varnostnih navodil in pomanjkljiva uporaba sredstev za osebno varnost (približno 8 %) ter različni tehnični faktorji.

Vzroki poškodb pa so tile: vrezi, vbodi, udarci in zmečkanine, izvini, izpahi ter tujki v očesu, kar predstavlja 80 % vseh poškodb pri delu. Pri tem odpade polovica poškodb na delavce, stare med 25 in 45 let, dobra tretjina na starostno skupino do 25 let, ostalo pa na delavce, starejše od 45 let.

Takoimenovane mikro-poškodbe imajo podobne karakteristike kot zgoraj opisane, le da delavci po nudeni prvi pomoči lahko nadaljujejo z delom in da je stopnja resnosti odvisna od spleta srečnih okoliščin.

Izvori poškodb so – po zbranih in statistično obdelanih podatkih službe za varstvo pri delu – naslednji:

obdelovalni stroji	30 %
železo in druge ostre kovine	pod 20 %
ročno orodje	nad 10 %
interni transport	skoraj 20 %
les pri premikanju in obdelovanju	nad 10 %

Po opravljenih ekoloških meritvah se je izkazalo, da obstajajo določene nevarnosti za zdravje delavcev na 880 delovnih mestih, večjim ali manjšim obremenitvam pa je izpostavljeno skoraj 4000 delavcev. Izmed teh so skoraj vsi izpostavljeni občutnim fizičnim obremenitvam, okrog 20 % pa kar prekomernim fizičnim obremenitvam. Od delavcev, ki so izpostavljeni neki občutni stopnji obremenitve zaradi različnih škodljivih vplivov, jih je 65 % izpostavljenih obremenitvam ropota in vibracij, različnim plinom, param in aerosolom 20 %, nezadovoljivi razsvetljavi 40 %.

Povprečna dnevna bolezenska odsotnost znaša 6,2 % brez porodniških dopustov 4,9 %. Če odštejemo ocenjeni delež specifične strukture (dokajšen odstotek zaposlenih je žensk) in krajevnih posebnosti (delo v prostem času) še vedno pridemo do ocene, da je veliko bolezenske odsotnosti pogojene z neustreznimi delovnimi pogoji. Tudi rezultati periodičnih zdravniških pregledov potrjujejo dejstvo, da tu ne gre več za lahko in nevarno delo.

Pri tem velja poudariti, da je razporeditev mladoletnikov na nevarnejša delovna mesta nedopustna in da to pravilo često kršimo.

Objektivno ugotovljeno stanje delovnih pogojev je v splošnem torej slabše kot pa mu to pripisuje še zelo razširjeno stereotipno mišljenje. Tak je bil najpomembnejši poudarek v poročilu. Pismene intervencije odseka za varstvo pri delu, disciplinski postopki zaradi kršitve ukrepov in normativov varstva pri delu, ter obstoječi sistem zbiranja potrebnih podatkov o poškodbah kot tudi sistemski pregledi obdelovalnih strojev s povečano nevarnostjo – vsi ti ukrepi po mnenju prisotnih ne bodo zadoščali za odpravljanje obstoječih pomanjkljivosti. Iz razprave, ki je sledila poročilu, je bilo jasno razvidno, da je nujen sistematski in usklajen pristop k obravnavanju varstva pri delu. Sam odsek za varstvo pri delu je namreč številčno prešibak za reševanje obsežne problematike na tem področju.

NEIZKORIŠČENE MOŽNOSTI NA PODROČJU PREVENTIVE

Predvsem velja poudariti še neizkoriščene možnosti na področju preventive (= preprečevanja). Preventivne elemente bi bilo treba bolj kot doslej sistematsko in kontinuirano vključevati v investicijsko, tehnološko pa tudi zdravstveno dejavnost. V ta namen že potekajo seminarji iz varstva pri delu v okviru dopolnilnega izobraževanja

(Nadaljevanje na 6. strani)

ISKRA – INDUSTRIJSKA OPREMA, LESCE

Posluh za potrebe kolektiva

Tovarna industrijske opreme v Lescah je predčasno uspešno reševala stanovanjske probleme svojih članov kolektiva, saj je imela 14 stanovanj. Sedaj razpolaga še z 8 stanovanji, katera zasedajo člani kolektiva. Zaradi povečane fluktuacije delovne sile pa je že izgubila 6 stanovanj.

V zadnjih letih tovarna ni kupila novih stanovanj, ker je namenila vsa sredstva za kredite članom kolektiva, ki gradijo lastne hiše. Tovarna je dala kredite članom kolektiva do višine 3,5 milijona S din z odplačilnim rokom 20 let in obrestno mero 2 %.

Zaradi hitrega naraščanja cen na področju stanovanjske gradnje pa je reševanje stanovanjskih problemov vedno težje, saj višina sredstev, namenjenih za stanovanjsko gradnjo, narašča počasneje kot pa cene gradnje.

V letošnjem letu bo pridobila tovarna družinsko stanovanje iz solidarnostnega sklada občine Radovljica in s tem rešila en pereč stanovanjski problem.

Na področju družbene prehrane je še veliko nerešenih problemov, začenši od prostora do kvalitete hrane. Ker tovarna nima prostora za lastno restavracijo oziroma jedilnico, ni mogoče pripravljati hrane v tovarni niti za topli obrok. Trenutno je rešen ta problem tako, da vsak dan vozijo topli obrok od „Živil" Kranj, izpostava Radovljica. Cena obroka je 7 ND, k čemer prispeva tovarna 100 N din mesečno v obliki regresnih bonov. Vsi se zavedajo, da to ni najboljša rešitev, saj tudi kvaliteta obroka ni vedno zadovoljiva. To problematiko so obravnavale že družbenopolitične organizacije in samoupravni organi. Na organih upravljanja je že bilo sklenjeno, da rešijo problem jedilnice. Ko bo to urejeno, bo tudi laže rešiti pripravo in delitev toplega obroka. Vsi se zavedajo, da je ravno ureditev tople malice prvi korak k reševanju problematike družbenega standarda in s tem boljšega počutja članov kolektiva na delovnem mestu.

–A–

DOBRA MERILNA IN KONTROLNA OPREMA – POGOJ ZA KAKOVOST IN RACIONALNO PROIZVODNJO

(Nadaljevanje z 2. strani)

„V bližnji prihodnosti nas čaka realizacija večjega števila naprav v zvezi s programom telefonskega aparata, števca električne energije, števca pogovorov, ročnih orodij, reed kontaktnikov, Metaconte 10 C itd. Prav te naloge so si časovno zelo blizu, tako da bomo imeli težave v razvoju, konstrukciji pa tudi v obdelovalnici in montaži. V bodoče se bomo morali še bolj posvetiti tudi večjim elektronskim merilnim sistemom z mikroračunalniki, ki bodo prinesli novosti v „filozofijo" merjenja oziroma testiranja in seveda prednosti tako v tehniškem kot ekonomskem smislu. Nekaj takih naprav že imamo v podjetju.

Težave, ki sem jih omenil, izvirajo predvsem iz tega, ker na začetku ne dobimo vedno končnih karakteristik naprave. Zelo pomembno je, če naročnik točno ve, kaj hoče od naprave, oziroma, kaj mora naprava „znati". So pa še drugi problemi pri našem delu: pomanjkanje specializiranih delavcev in strokovnjakov, pomanjkanje določenih obdelovalnih kapacitet, problem hitre nabave uvoženega in domačega materiala ter pomanjkanje ustreznega prostora."

V. B. R.

Osmo – zadnje pismo mladih iz Oldhama

Prav lepo pozdravljam vse, ki so z mano vred vzdržali teh triindvajset dni Anglije. Da ne bo nesporazuma! S tem ne mislim svojih dvajset in nekaj kolegov, pač pa bralce. To zadnje pismo pišem namreč že doma, delno naspan in spočit.

Zadnjič sem obljubil, da opišem, kaj vse sem še videl v Londonu, saj sem si ogledal še kaj več kot samo Baker Street. Verjetno se še spominjate iz prejšnjega pisma, da sem bil zadnje dni popolnoma „suh" in da sem nekaj kolegov vprašal, če me lahko malo „kreditirajo". To sem vprašal tudi nekoga, ki je rekel, da ima še en (1) funt. No in s tistim ubogim funtom mu je uspelo, da je prišel tisti večer v hotel z očmi rožnate barve, kar je pri njem zanesljiv znak, da ni pil samo „tonika" ali oranžade. Drugi dan si je privoščil dokaj dobro (beri drago) kosilo, na trajektu si je oskrbel še nekaj zavojčkov cigaret in malo stekleničko whiskyja za spomin. Verjetno si marsikdo ne predstavlja, koliko je en funt in koliko kaj stane. En funt si lahko „kupil" za 37 N din, malo steklenico whiskyja pa za en funt in pol.

Nekaj naših mladincev pred stražarnico pri Buckinghamski palači. Stražar mora kljub vsemu ostati na smrt resen, vendar se mu to pot to ni povsem posrečilo. Foto: L. P.

To je bil tisti znameniti angleški čudež, prvi po Kristusu. Takrat sta Jezus in Jožef potegnila desko, ki je bila prekratka, da je imela potem pravo dolžino. Naš mož se je zgledoval po njiju in to uporabil pri svojem funtu. Zato se ga je prijel vzdevek „mož z raztegljivim funtom". Zelo mi je hudo, ker mi ni povedal recepta, kako se to naredi. Če bi to vedel, mi ne bi bilo nikoli treba nikogar prositi za posojilo.

Zadnji dan popoldne smo šli z avtobusom in klepetavim vodičem ženskega spola na ogled znamenitosti Londona. Videli smo Tower Bridge (na sliki), Buckinghamsko palačo, cerkev svetega Pavla, najmanjšo hišo v Londonu in še in še. Meni osebno je bila všeč tista hiša, ki je imela večino oken zazidanih. To pa zato, ker so Angleži imeli včasih obdavčena tudi okna (!). Lastnik pa, varčen kot je bil (Anglež pač) ni hotel plačati davka in je raje zazidal vsa okna, ki niso bila res nujno potrebna. Krona vsega je bil ogled znamenitega muzeja voščenih lutk. V njem so razstavljene praktično vse znamenite osebnosti, ki so kdaj živele. Upodobljene so tako naravno in kvalitetno, da se to ne da razumeti, če ne vidiš. V dvorani državnikov ima svoje mesto tudi naš tovariš Tito. Bilo mi je zelo žal, da nihče ni imel „fleša", da bi me lahko slikal skupaj z njim. To bi bilo zavisti in nevoščljivosti med mojimi znanci!

Na podstavku vsake lutke piše, koga predstavlja (če slučajno ne uganeš sam). Napisana je tudi letnica rojstva (in smrti, če ne živi več) ter kdaj je bila lutka narejena. Če oseba še živi, je narejena po „meri". Ubožčku natančno pomerijo, kako velika ušesa ima, koliko ima čez usta, zapišejo, če si nohte striže kratko ali na dolgo, koliko in kakšne ima zobe, skratka vsako malenkost, ki jo potem zvesto upodobijo na dvojniku – lutki. Če pa „original" ni več živ, dvojnika narede po razpoložljivih slikah, opisih in podatkih, ki so na voljo. Zato pa „kopija" ni prav nič slabša.

Videli smo lahko Marilyn Monroe, Richarda (in Liz) Burtona, Cassiusa Claya, Kennedyja, Agatho Christie, Alfreda Hitchcocka, Henrika osmega in njegovih sedem žena in še in še. V enem od prostorov je živo upodobljena bitka pri Tratalkasiu. Luči in magnetofon poskrbe še za bliskanje in grmenje ob streljanju topov, krike ranjencev, povelja oficirjev. Res živo, kot bi šlo zares.

Na nekem kavču je bila upodobljena speča lepotica (imena se ne spomnim). Poleg tega, da je bila res

ISKRA–IEZE–TOZD ELEKTROLITI, MOKRONOG

V Mokronogu prenavljajo in preurejajo, da bodo laže proizvajali

Pravzaprav je bil obrat Iskre v Mokronogu, kjer že dolga leta teče proizvodnja elektrolitskih kondenzatojrev, v zadnjem obdobju le bolj redek „gost". Opravičil za to ne kaže iskati, je pa povsem res, da je teže pisati o nečem, kar je povezano in prepleteno s kopico težko rešljivih problemov. In le-teh v Mokronogu pred časom, ko dejansko nihče ni vedel ne kaj, ne kako, prav gotovo ni manjkalo. Tedaj je bilo jasno le eno – stanje, kakršno je v obratu bilo, je treba več kot nujno spremeniti in najti trajnejšo rešitev iz položaja, v katerem se je znašel ta, sicer maloštevilen, a ne nepomemben in prizadeven delovni kolektiv.

Slednjič je bilo razmišljanj, poskusov in različnih kombinacij konec. Obrat elektrolitskih kondenzatorjev v Mokronogu, dotlej obrat nekdanje tovarne za elektroniko in avtomatiko na Pržanu, je postal samostojna temeljna organizacija združenega dela v prvi Iskrini branži – Industriji elementov in zabavne elektronike – IEZE, s konkretnimi načrti za svoje življenje in napredek in s polno mero dobre volje članov vsega delovnega kolektiva, ki se je zavzel dokazati, da ne zasluži „odpisa" pač pa pomoč in upoštevanje svojega deleža pri skupnih naporih za uspeh celotnega združenega podjetja.

Lahko z zadovoljstvom zapišemo, da so se tu zares stvari začele obračati na bolje. Tako je tudi prav, tako za sam kolektiv, kot tudi za celotno našo delovno skupnost. V potrditev te ugotovitve le bežen podatek, kajti namen našega današnjega sestavka je drugačen – želimo namreč povedati kaj več o rekonstrukciji obrata elektrolitov, ki pravkar poteka in pričajujejo, da bo s koncem oktobra pri kraju. Pri enakem številu zaposlenih, njihovo število znaša 105 sodelavk in sodelavcev, so si za letošnje leto naprtili za 30 % večje delovne obveznosti od tega, kar so ustvarili v preteklem poslovnem letu. To je bil smel načrt, vendar pa ne neuresničljiv, kar dokazuje dejstvo, da načrt skoraj normalno izpolnjujejo, pa čeprav proizvodnjo spremljajo določeni problemi in jo je nekaj malega, približno štirinajst dni, zavrla tudi rekonstrukcija obstoječih prostorov.

Rekonstrukcija, kateri posvečamo današnji sestavek, se je v obratu elektrolitov v Mokronogu začela v juliju. Pri tem ne gre za kako širjenje proizvodnih prostorov, pač pa za preureditev obstoječih v takšni meri, da bodo bolj kot doslej funkcionalno služili svojim proizvodnim in drugim namenom. Z drugimi besedami povedano – spremenjena razporeditev, obnovljeni podi, luči, v nadstropju preurejene garderobe, sanitarije, skromna obednica in priročna kuhinja, nekaj prepotrebnih pisarniških sobic – to je namen in cilj sedanje rekonstrukcije. Le-ta bo pravzaprav prinesla, neupoštevajoč nekaterih novih strojev, le samo vse tisto, kar bi in tako urejeno moralo biti v obratu že od vsega začetka. A delovni kolektiv je zadovoljen že s tem, saj bodo zdaj delali v bistveno boljših delovnih pogojih, na svetlem in pozimi na toplem, celotna proizvodnja bo bolj povezana, zato tudi lahko uspešnejša in bolj racionalna in, ko bodo v oktobru gradbena dela dokončana in bodo prispeli še naročeni novi stroji, se bo v Mokronogu občutno spremenilo.

Kakor rekonstrukcija časovno poteka v redu, tako tudi vsa načrtovana gradbena dela ostajajo v okvirih načrtovanih investicij, le pri obrtniških delih kaže, da bodo presegli načrtovane stroške, pač zaradi podražitev, ki se ne ozirajo na nikogar.

Glede na nove stroje, razširjeno in racionalizirano proizvodnjo in na potrebe po teh izdelkih na trgu, bi takoj lahko zaposlili okrog 30 novih moči, katerih jim ne bo težko pridobiti in usposobiti za zahtevno delo. Po načrtu, morda le z rahlo zamudo teko še zadnja gradbena dela, besedo pa imajo zdaj vodovodarji in strokovnjaki za centralno ogrevanje, za njimi pa še pleskarji in potem bo obrat v Mokronogu „preoblečen", spodobno urejen in „goden" za nadaljnjo rast, ki jo narekujejo potrebe trga.

Prav je, da je slednjič tudi na zunaj podoba mokronoške enote Iskre dobila lepši videz, kot so se spremenili in izboljšali notranji odnosi v samem obratu, kajti vse to skupaj zagotavlja delovnemu kolektivu boljše delovne in življenjske pogoje, trdnejše upanje na lepšo prihodnost.

–C–

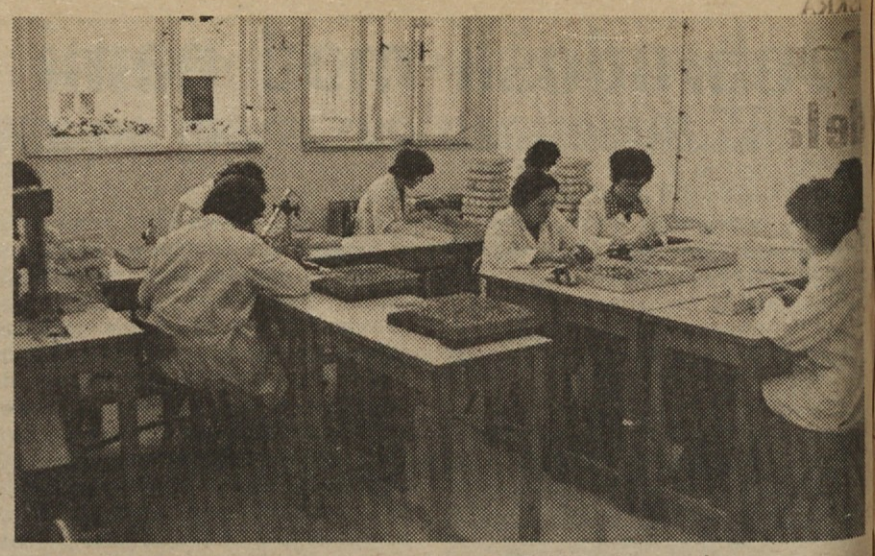

Posnetek iz proizvodnje miniaturnih elektrolitskih kondenzatorjev.

Pogled v navijalnico elektrolitov v TOZD Elektroliti v Mokronogu.

ZA ZDRAVJE PROIZVAJALCA GRE

(Nadaljevanje s 5. strani)

vseh tistih strokovnih delavcev, ki sodelujejo v tim. predhodnem postopku. Namenjeni so projektantom, konstrukterjem in tehnologom. Nosilca te dejavnosti sta odsek za stvo pri delu v Elektromehaniki ter Šolski center Iskre v Kranju.

Predstavniki obratne ambulante Elektromehanike so nato v nadaljevanju razprave omenili, da je v velikem številu primerov izdajanje potrdil zdravniške komisije za premestitev na drugo delovno mesto nepotrebno. Mnenja so, da bi lahko urejali premestive sporazumno v internem okviru, če to zahteva zdravstveno stanje prizadetega. Tako rešitev terja tudi velik odliv proizvajalcev s tistih delovnih mest, ki so zdravju najbolj škodljiva. Žal glede tega ne obstaja natančna evidenca. Vpeljana bi morala biti tudi primerljivost s stanjem v občini in republiki, s čimer bi bila omogočena pravilna orientacija. Zdravstveni delavci so bili nadalje mnenja, da je tudi zdravstvena prosvetljenost naših ljudi na dokaj nizki stopnji in da bo treba to stanje čimprej spremeniti. Slika delovnih pogojev in varstva pri delu v podjetju, ki smo jih dobili na seji, je seveda bolj okvirna in bi jo bilo možno dopolniti z vrsto obstoječih podatkov, česar pa nam žal omejeni prostor ne dopušča.

POTREBA PO KOMPLEKSNEM IN SISTEMSKEM REŠEVANJU

Eden od poudarkov v tolmačenju strokovne službe je bil prikaz uvajanja sistemskega delovanja na tem področju. Vsa obravnavana problematika torej terja čimprejšnjo kompleksno in sistemsko reševanje, kar bo možno doseči le s skupinskim delom, medsebojnim dogovarjanjem, predvsem pa s čimvečjim čutom odgovornosti do sodelavcev.

Človekovo zdravje in dobro počutje na delovnem mestu mora biti poglavitna skrb nas vseh!

V.B.R.

DOPISUJTE V ISKRO

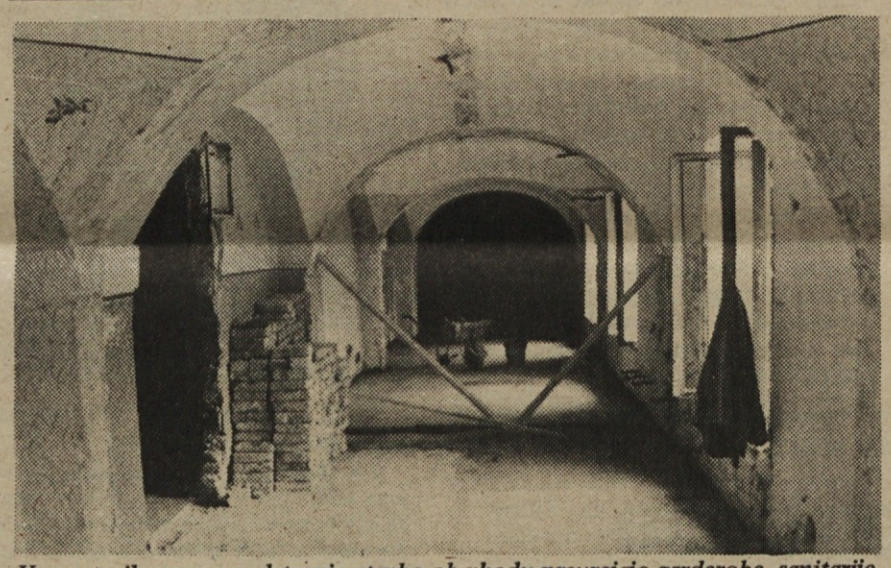

V prostorih prvega nadstropja stavbe ob vhodu preurejajo garderobe, sanitarije, skromno menzo in druge nujne prostore, da bodo spodnji prostori bolj funkcionalno izkoriščeni za proizvodnjo.

ISKRA ELEKTROMEHANIKA, KRANJ

Na praksi

V Iskri–Elektromehaniki je bilo letos na praksi preko 400 praktikantov. Iz Poklicne šole Iskra jih je bilo 142, iz tehniške srednje šole 112, iz gimnazije 50, 30 učencev iz EAŠC in prek 60 štipendistov – študentov višjih in visokih šol. Praksa je v času, ko to poročamo, že zaključena. V septembru je v podjetju še 16 praktikantov, ki so večinoma štipendisti Iskre.

Uspešnost prakse je odvisna od prizadevnosti praktikantov, kakor tudi od tistih, ki jim odrejajo delo. Vse praktikante so letos ob pričetku dela v TOZD Iskre–Elektromehanike seznanili s samoupravnimi organi podjetja. Na pomoč jim je priskočila tudi komisija za idejnopolitično delo pri mladinski konferenci v tovarni. Janez Žakelj jih je seznanil z delom mladinske organizacije in ostalih družbenopolitičnih organizacij. Poslušali so tudi predavanje o varstvu pri delu.

Mladinska organizacija in klub štipendistov Iskre v ZP Iskra sta pripravila posebno anketo, da bi dobili realno sliko o poteku prakse. Prvi rezultati so pokazali, da je bil odnos mentorjev in nadrejenih do praktikantov izredno dober. Večina je bila zadovoljna z delom v naši organizaciji združenega dela. Tudi po ocenjevalnih listih sodeč, ni bilo posebnih problemov s praktikanti.

Vsi praktikanti so letos delali 21 delovnih dni, razen gimnazijcev, ki vsako leto opravijo le 11 delovnih dni. Po TOZD so bili določeni posamezni vodilni delavci, ki so razporejali praktikante po delovnih enotah, ter bedeli nad njimi itd. Zaradi kolektivnih dopustov je bilo julija in avgusta nekoliko otežkočeno razporejanje praktikantov. Zato nekatera delovna mesta niso ustrezala njihovi stopnji izobrazbe.

Večina praktikantov pa ni bila zadovoljna z višino nagrade za opravljeno delo. Višina nagrade za srednješolce je bila letos od 800 do 850 dinarjev, za študente višjih in visokih šol pa 1000 do 1150 dinarjev. Za gimnazijce znaša nagrada 700 din za 11 delovnih dni. Poskrbljeno je bilo, da so bile nagrade praktikantom izplačane že zadnji dan prakse, dobili pa so tudi bone za malico.

Pri pregledu anket se je izkazalo, da so nekateri vzeli prakso zelo neresno. Lahko pa rečemo, da je letošnja praksa dobro uspela. Končno sliko bo pokazala analiza ankete tako, da bodo v bodoče še bolje poskrbeli za mlade praktikante. Čas, ki ga učenec ali študent prebije v delovni organizaciji, bi res moral biti koristno izrabljen. Tako mladi kot tudi vodstvo tovarne bi morali pokazati več interesa za to. To bo v korist mladim proizvajalcem, ki se šele seznanjajo z življenjem v OZD, pa tudi podjetju, saj je tudi od prakse odvisno, kako se bo obnašal absolvent, ko se bo redno zaposlil v naši ali kaki drugi delovni organizaciji.

Alojz Boc

lepa, je celo dihala! Prsi so se ji namreč enakomerno dvigale in padale, za kar je poskrbel vgrajen neslišen motorček.

V kleti, kjer so v svojih jetniških celicah in zločinskem okolju razstavljeni zločinci in morilci, je prišlo kljub pošastnemu ambientu do „hecnega" dogodka. Ružica, ki si je s tipično žensko radovednostjo, pomešano s strahom, ogledovala krvave „junake", je pokazala nekega moža, nekomu od naših in vprašala, kateri zločin c je to. Skoraj umrla je od strahu, ko se je „zločinec" obrnil k njej, jo pogledal in odšel. Dobro, da je ni razumel, ker je bil namreč tudi obiskovalec muzeja in ne lutka. (Še en dokaz, ki govori v prid trditvi, da so lutke videti kot žive).

Za muzejem smo si ogledali še planetarij. Tam so tako živo prikazali nočno nebo, zvezde in planete, da smo v pol ure vsi po vrsti zaspali.

Zvečer sva se z Jožetom pogumno odločila, da si ogledava srce Londona: Oxford Street, Piccadilly in eno najpogostejših vprašanj v križankah – londonsko mestno četrt – Soho. Oxford Street je več kot 2 km dolga ulica samih prodajaln, trafik, krčem in igralnic. Kupiš lahko vse, kar si izmisliš. Tam imajo celo tisto, česar nimajo! Transistorji, vžigalniki in ure so eninpolkrat cenejši kot pri nas. Niso redke tudi trafike, kjer lahko za drag denar kupiš odsekan prst, odtrgano krvavo roko, gumijast ponaredek proizvoda bruhanja, zobe, ki vstavljeni v usta izgledajo kot da ti jih je z dveh metrov nekdo nastreljal s fračo, ušesa (gumijasta, velika kot blatniki dvonadstropnega avtobusa) in še cel kup majhnih igrač za velike otroke.

Piccadilly – tudi zanimiva ulica, še bolj živahna kot oxfordska. Ta je zvečer podobna enemu samemu velikemu semnju turistov in potnikov z vseh vetrov. Če pa ima človek srečo, lahko tam sreča tudi kakega pravega Londončana. Tu je tudi zbirališče hippijev. Eden je bil še posebno zanimiv. Sam je predstavljal cel orkester. Čez ramo je imel obešeno kitaro, okrog vratu orglice in nekakšno trobljo, na hrbtu pa boben in na njem činele. Na kitaro je neutrudno brenkal, v orglice pihal (če ni pel), tolkalo bobna pa je imel z vrvico privezano na nogo. Če je brcnil naprej, je bilo slišati boben, če pa je na stran, pa činele. Priznati je treba, da mu je šlo dobro od rok. Njegove pesmi in melodije niso bile od muh. Seveda je imel polno občudovalcev, ki so mu izražali priznanje s tem, da so vrgli kak penny v kartonsko škatlo, ki jo je v ta namen imel ob nogah. V grobo sem izračunal, da pri triurnem igranju dnevno skozi cel mesec lahko zasluži tudi do 6000 N din, kar sploh ni slabo!.

No, mudilo se nama je v Soho. Nekoliko preplašena, še bolj pa radovedna, sva jo mahnila po ozkih ulicah v nočni vrvež te četrti. Toda nikjer nobenega zaklanca, nobenega pretepa in streljanja. Sem in tja nama je kaka „cestna sprehajalka" diskretno ponudila svoje usluge, ki (kot sem kasneje izvedel) še malo niso poceni. Da ne bo pomote, to sem izvedel od moških in ne od „deklet na poziv"! Soho je dokaj mračen in zato je človeku nekoliko tesno pri srcu. Če je kako okno osvetljeno, je lahko samo krčma, bar ali sex–shop.

Krčme sva poznala. Sicer pa „suh" človek še zmeraj laže prenaša žejo zunaj krčme kot znotraj. Pred bari sva bila posvarjena, še preden sva videla Anglijo. Vstopnina je navadno pol funta. To je pri vhodu. Čim pa stopiš skozi druga vrata, znaša „carina" spet pol funta. Za ta denar lahko vidiš 25 – Ž (ne 1 – A) kvalitetno striptizeto, ki več, ali manj naveličano in neokusno dela na odru shujševalne vaje, čeprav so striptizete že po večini tako, ali tako že podhranjene.

Denar, sveta vladar, nama je že pred dnevi obrnil hrbet, zato sva nekako v zadregi (pa ne samo zaradi denarja) stopila v sex–shop. To sicer ni bil najin „ognjeni krst", ker sva podobno trgovino videla že v Manchestru. Tam nam je prodajalec povedal s precej užaljenim glasom, da je v Angliji pornografija prepovedana in da se pri njem lahko kupijo samo „čiste stvari". Za nas uboge nevedne Jugoslovane je bilo v tisti trgovini nemogoče potegniti črto med pornografijo in nepornografijo.

Takih trgovin in trgovinic v Sohu kar mrgoli in po gneči bi človek sodil, da imajo velik promet. No, to je le zunanji videz, saj jih večinoma obiskujejo le radovedneži, ki samo gledajo, kupijo pa malo ali nič. Verjetno imajo originale rajši od ponaredkov, ki so navadno nesramno dragi.

Precej utrujena od nočnega potepanja sva jo z Jožetom mahnila po bližnjici v hotel. Medtem, ko sem mu na vsa usta razlagal, kakšen smisel imam za orientacijo, sem ugotovil, da sva se malo izgubila. Res sva se samo malo. Okrog najine ulice sva krožila debele pol ure, našla pa je nisva, ker je bila preblizu!

Pravijo, da se živemu človeku lahko vse pripeti, mrtvemu pa jama. No, moram reči, da sem v Angliji dosti doživel in še več videl. Če jo bom mahnil še na kak podoben potep, se bom spet javil!

Vaš Jože Perko

Pogled z enega izmed mnogih mostov čez Temzo v Londonu na znameniti most Tower Bridge. Foto: J. P.

Demonstracija Work—Factor sistema za merjenje dela na traku števca E–7

Demonstracija WF–sistema ima namen, da se v praksi preverijo teoretični podatki in pravilnost analiz, nadgradnje, itd. Demonstracijo so izvedli WF analitiki ob sodelovanju B. I. I. Ljubljana.

Obstoječo količino 1000 števcev E–7 je bilo potrebno povečati na 1300 kosov s predpostavko, da ne povečamo števila zaposlenih. Sama demonstracija je potekala v sledečih fazah:

A. Analiza obstoječega stanja:

Strokovni analitiki so popisali obstoječe stanje na traku števca E–7 in ugotovili:

- neusklajenost med posameznimi delovnimi mesti,
- neoptimalno ureditev delovnih mest,
- neekonomične delovne metode,
- neenakomerno kvaliteto sestavnih delov,
- nestalen dotok sestavnih delov na posamezna delovna mesta.

Na podlagi zgoraj omenjenih rezultatov so WF-analitiki nekatere napake odpravili ali omilili, v TOZD Števci pa so poskrbeli za kvaliteto in bolj kontinuiran dotok sestavnih delov. Na osnovi dobljenih rezultatov je bil izračun povprečen prihranek na tempu pri obstoječi neusklajenosti. Le-ta se prikaže ob primerjavi obstoječega čistega časa dela in časa, ki ga da analiza WF za obstoječo metodo dela – in je znašal 29,1 %.

B. Analiza predvidenega stanja

Ob analiziranju obstoječega stanja je bila ugotovljena nova ciljna količina 1365 števcev E-7 na dan v eni izmeni. Nova ciljna količina bi bila dosegljiva za nekatere izvajalce le ob izrednih naporih in istočasnem občutnem preseganju fiziološkega delovnega tempa. Zaradi tega so analitiki iskali nove, boljše rešitve pri oblikovanju delovnih mest in nove metode dela. S preureditvijo delovnih mest in vsega navedenega, je bila dosežena nova obremenitev delovnih mest, to je enakomernejša porazdelitev dela na posameznih mestih.

Na podlagi dobljenih rezultatov za predvideno stanje je bil izračun prihranek 4,9 %, torej celokupen prihranek 34 %.

Cilj 1365 kosov smo seveda lahko tudi dosegli z nekaj nove opreme kot: pnevmatski in električni izvijači, rekonstrukcije nekaterih obstoječih naprav in orodij ter na novo umerjene naprave za umerjanje in kontrolo števca.

C. Priprava na demonstracijo

Za vsako delovno mesto so strokovni analitiki izdelali opis metode dela, ki je služil delavki kot smernica za čas privajanja. TOZD Biro za industrijski inženiring pa je izračunal privajalno krivuljo, dnevni porast količine in urno število kosov ter število dni privajanja.

S strani tovarniškega psihologa so bile vse delavke testirane po mentalnih in spretnostnih kriterijih. Glede na rezultate testiranja so delavke zasedle vsaka svoje delovno mesto. Pri izbiri je prišlo tudi do nekaterih težav, saj razpoložljive izvajalke niso vedno ustrezale danim zahtevam. Strokovni analitiki so ob pomoči sodelavcev tovarne uredili delovna mesta po analizi predvidenega stanja. Delovna mesta so bila na novo oštevilčena in označena s priimki izvajalk.

Na dan pričetka demonstracije je bil sklican zbor delavcev, na katerem so bile izvajalke seznanjene z novo ciljno količino, načinom poteka demonstracije, dobo privajanja in novim načinom nagrajevanja. Nato so delavke zasedle svoja delovna mesta, analitiki pa so v vlogi instruktorja dela zasledovali delo izvajalk ter opozarjali na napake, ki so jih vnašale v metodo dela.

Vsakodnevno doseganje ciljne vrednosti, planirane po krivulji, je bilo vnešeno v krivuljo privajanja. Vsakodnevno so bili beleženi zastoji in vzroki le-teh.

Ob koncu lahko rečemo, da je demonstracija uspela, da je dosežena ciljna količina števcev E-7 in da so delavke zadovoljne tudi z nagrajevanjem. Sodelovanje s TOZD – Števci je bilo tesno, tako da je to skupen rezultat vseh, ki so sodelovali pri demonstraciji. Podobne demonstracije so bile izvedene tudi v TOZD Mehanizmi, nekaj pa jih še pripravljamo. ŠM

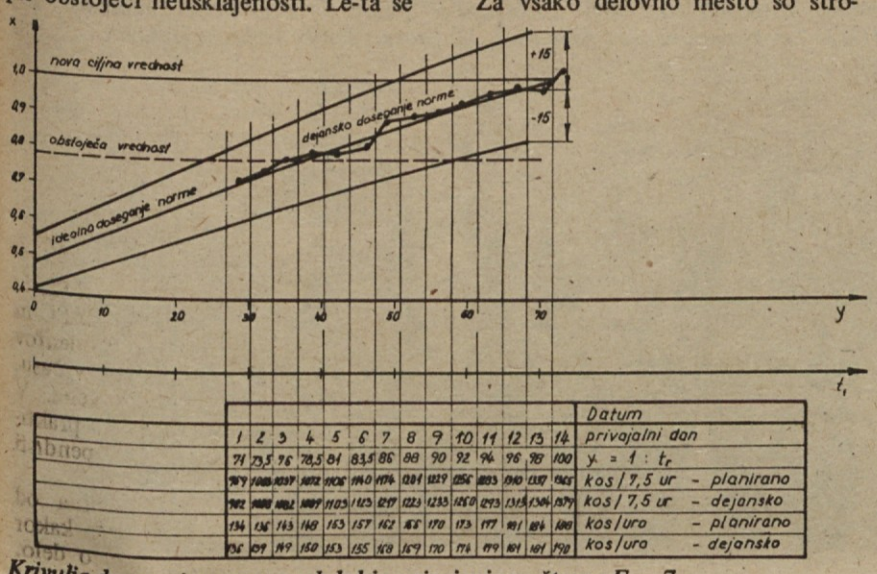

Krivulja doseganja norme v obdobju privajanja za števec E – 7.

Montažni trak električnega števca E – 7.

OBVESTILO

Štipendisti ZP Iskra, interesenti za gledališke predstave, naj se prijavijo na referatu za štipendije, Ljubljana, Trg Prekomorskih brigad 1, do 7. oktobra. Na razpolago je nekaj brezplačnih vstopnic za abonmaje A, B in F v Drami in Operi, razdelili pa jih bomo 10. oktobra.

Srečanje v Blanskem

V času od 31. avgusta do 2. septembra so člani sindikata iz IRI, TEN in IC priredili uspel izlet v ČSSR.

Tokrat smo odšli iz Ljubljane že ob 1. ponoči. Pestro pokrajino čez Koroško in Štajersko smo zaradi tega bolj malo videli in tudi prvi postanek smo imeli šele na prelazu Semmering, kjer smo lahko pretegnili že nekoliko otrple ude. Žal pa si kavice ali čaja za jutranji priboljšek nismo mogli privoščiti, ker ob 6,00 uri zjutraj na Semmeringu še vse mirno spi. Zato smo jo kaj kmalu „pobrali“ proti Dunaju, kjer smo obiskali menjalnico na Zahodnem kolodvoru. Po tem „važnem“ opravilu smo si privoščili še ogled znamenitega Schönbruna, tako muzeja kot parka. Te lepote so nekatere izletnike tako navdušile, da so si privoščili malo daljši ogled kot je bilo predvideno.

No kljub temu smo prišli na mejni prehod Mikulov presenetljivo točno – samo s petnajstminutno zamudo. Tudi obmejne formalnosti so bile sorazmerno hitro opravljene, saj smo že ob 15. odbrzeli v Lednice, kjer smo si ogledali velik tropski rastlinjak in poplaknili izsušena grla z dobršno mero „pivičke“.

V Brnu smo se namestili v hotelu Slovan in takoj nato odšli v Blansko. Tu so nam tovariši iz Metre priredili lep sprejem in družaben večer, kjer smo se ob vedrih zvokih muzikantov in pevcev prijetno zabavali.

Naslednji dan, to je v nedeljo je nogometna reprezentanca Iskra – RI odigrala prijateljsko srečanje z nogometno reprezentanco Metra – Blansko. Ob živahnem navijanju naših in ob muhastem vremenu – igralcem je pomagal v drugem polčasu dež – so naši nogometaši odločili srečanje v svojo korist z rezultatom 4 : 1.

Po končanem srečanju smo šli na ogled čudovite jame Balcarka v Moravskem krasu. Znamenita je po tem, da se končuje ob prepadu Macocha (Mačeha) in nadaljuje s podzemnim jezerom, ki za nameček skriva najlepši del jame. Višina vode tega jezera nam je takrat dopustila, da smo se prepeljali po njem do izhoda. Ta del jame so odkrili šele v tem stoletju in jo usposobili za ogled šele nekaj let pred II. svetovno vojno.

Žal nam čas ni dopuščal, da bi si ogledali tudi kulturne znamenitosti Brna. Že smo morali pohiteti proti Pragi. Vmes smo imeli polurni postanek za ogled Hradec Kralova – seveda le znamenitosti starega dela mesta.

V Prago smo prišli v večernih urah. Tokrat smo prenočevali v dveh hotelih. Nekateri so našli počitek v hotelu Evropa v centru mesta, drugi v plavajočem hotelu Albatros na Vltavi. Oboji so bili zadovoljni, prvi ker so bili v centru, drugi ker so imeli čudovit mir.

Ponedeljek smo porabili za ogled najlepšega dela Prage. Najprej je bila na vrsti knjižnica, ki je najstarejša v Evropi. V njenih dvoranah so čudovito poslikani stropi. Poleg mnogih unikatov poseduje tudi najmanjšo knjigo na svetu – v velikosti komaj 4x4 mm.

Ogledali smo si tudi praško zakladnico Loreta z njeno največjo vrednostjo – monštranco „Praško sonce“, ki v svojih zlatih žarkih vsebuje nad 6.500 diamantov!

Žal pa smo si praški grad Hradčane ogledali samo od zunaj, tako muzej kot tudi stolno cerkev W. Vaclava, ker je ob ponedeljkih zaprta. S ponosom pa smo si ogledali Plečnikov obelisk, ki ponosno stoji na centralnem dvorišču Hradčanov v slavo Češke in njegov spomin. Da bi Prago lahko občudovali tudi z drugega zornega kota, smo si šli ogledat tudi Žižkov spomenik in Gotwaldov mavzolej. S tem pa nam je tudi minil čas za ogled kulturnih spomenikov Prage, kajti popoldanski čas smo imeli rezerviran za nakupe. Seveda pa ogled Prage ni minil brez obiska pri Fleku, kjer smo si privoščili obilo vrčkov čudovitega črnega piva.

V torek zjutraj smo se vračali proti domu. Prvi postanek je bil namenjen ogledu gradu Konopište. Znan je po zbirki lovskih trofej zadnjega lastnika tega gradu – Franca Ferdinanda – prestolonaslednika Avstroogrske monarhije. Ta je v svojem življenju ubil nad 300.000 divjadi, le gamsa med trofejami nismo zasledili!

Naslednji postanek je veljal najlepšemu gradu na Češkem – Hluboki. V njem so poleg čudovitih zbirk slik, gobelinov, porcelana itd. tudi največje rezbarske umetnine. Prava škoda bi bila, če si tega gradu ne bi ogledali.

Za zaključek smo po kosilu v Budejovicah napravili še tradicionalni skupinski posnetek na trgu pred mestnim vodnjakom in že smo odhiteli proti domu. Na mejnem prehodu Dolnje Dvorište smo imeli daljši postanek. Tako nam je načrt. da bi spotoma šli še v taborišče Mathausen splaval po vodi.

Dež pri povratku čez Avstrijo pa nam je onemogočil hitro vožnjo, zato smo se vrnili v Ljubljano šele v sredo v zgodnjih jutranjih urah.

– P. J. –

Nogometna ekipa IRI je premagala domačine s 4:1.

Naročite knjige Prešernove družbe

S skrbnim izborom knjižnih izdaj Prešernova družba razvija predvsem tiste vrednote, ki pri delovnih ljudeh razširjajo in bogate kulturno razgledanost, njihovo izobraženost in osveščenost ter usposobljenost za resnejšo samoupravno in družbeno organiziranost;

Prešernova družba je eden izmed temeljev množične kulture in del kulturne akcije, ki so jo pred tremi leti zasnovali sindikati in Socialistična zveza delovnih ljudi Slovenije;

Prešernova družba si je zadala nalogo, da prodre še posebej v delavske družine in tako prispeva k temu, da bi čim več zaposlenih, ki doslej ne preberejo niti ene knjige letno, vsaj del prostega časa posvetili čitanju;

Izredno nizko ceno dosegamo z visoko naklado, subvencijami in požrtvovalnim delom zaupnikov;

Knjižna zbirka je trikrat cenejša, kot so podobne izdaje na knjižnem trgu in tako resnično dosegljiva najširšim množicam, še posebej v času, ko cene povsod rastejo;

Zaupniki nabirajo naročnike in delujejo neposredno med sodelavci in so resnični aktivisti knjige in njenega poslanstva;

Redno knjižno zbirko sestavljajo:

1. **PREŠERNOV KOLEDAR 1975.** Koledar za leto 1975 bo izšel za 30-letnico osvoboditve in bo seveda primerno tej obletnici posvečen, tembolj ker bo hkrati obletnica konca druge svetovne vojne. Bodo pa v njem še drugačni prispevki tako, da bo dovolj zanimiv za vsakogar.
2. **Janez Švajncer: KO ČLOVEK ZORI.** Zgodba mladega človeka, ki iz nedoraslosti skoči v zakon, v katerem si išče trdnih tal ob ženski, ki ga v marsičem prekaša. Roman je podoba mnogih današnjih mladih ljudi, ki v svoji rasti prelahkotno jemljejo življenje, lahkomiselno se zapletajo na vse strani, dokler se življenje ne postavi prednje v vsej svoji trdoti.
3. **Tone Svetina: UGASLO OGNJIŠČE.** To je zgodba o enem od zadnjih samotarjev gozdovnikov, ki od prve svetovne vojne živi nekako odtujeno življenje od sveta. Toda nova vojna vihra, ki zajame našo domovino in seveda tudi njene hribe, pa ga znova pritegne v dogajanje. Leta 1941 se poveže s partizani in kmalu za tem tudi pade.
4. **Nadežda Konstantinova Krupskaja: SPOMINI NA LENINA.** Knjiga se bere kot roman, kar je umljivo, saj je Lenina njegova žena prav gotovo od vseh najbolje poznala in nam ga prikazuje predvsem s tiste strani, s katere ga doslej še nismo tako dobro poznali.
5. **MLADA BREDA.** To bo izbor naših najlepših pesmi, ki so nam jih nekoč nabirali zbiralci narodnega blaga. Izbor bo prerez skozi to dragoceno izročilo preteklosti, ki žal počasi odmira.
6. **Dr. Frančišek Smerdu: RASTLINE IN NAŠE ZDRAVJE.** Pisec nam je že znan, saj je nekoč za našo Družbo že napisal knjigo „Naš zdravnik“. Zdaj Družba podarja svojim članom še knjigo Zdravilne rastline, ki je bodo prav gotovo mnogi veseli.

Vseh šest knjig bodo člani prejeli v novembru 1974 za 55 din, v platno vezane pa bodo veljale 85 din.

Pobudnik in soorganizator I. pohoda Vili Tekavec pozdravlja udeležence, ki jih deževno sobotno vreme ni odvrnilo od sodelovanja na pohodu.

Uspelo, kljub dežju in pičli udeležbi

O I. pohodu prijateljstva Iskrašev, ki naj bi bil v soboto, 21. t. m., smo v Iskri sicer res bolj malo pisali, vendar pa takrat, ko je bilo še lepo vreme tudi dovolj, da bi vzpodbudili večje število, zlasti mladih Iskrašev za to športno manifestacijo. Kot pa vse kaže, je bilo „reklame“ le premalo, saj ni ogrela velike večine športnih referentov v naših organizacijah, da bi kaj ukrenili za udeležbo njihovih ekip. Res – topot se niso kaj prida odrezali, razen seveda v Šolskem centru Iskra, v TOZD Avtomatika na Pržanu ter – po prijavah sodeč, ki pa so zaradi plašnosti športnega referenta pred dežjem ostale le na papirju – tudi v Elektromehaniki.

Kislo, že prav jesensko čemerno sobotno jutro je privabilo pred stadion ŠD Tríglav v Kranju precej manj prijavljenih tekmovalcev, ki naj bi jih bilo blizu tristo. No, organizatorjev slabo vreme in skromna udeležba nista zbegala. Vzdolž razmočene in blatne proge, dolge okrog 8 kilometrov, so za orientacijo posuli s papirnimi trakovi, zbezali iz postelj še vse zaspanete, ki jih je dež skoraj prepričal, da pohoda ne bo in ob napovedani 10. uri se je kljub vsemu začelo.

Štart je bil v zavetju pod streho, oz. tribuno na stadionu. Od tu so morali tekmovalci najprej na bližnje improvizirano strelišče, kjer so oddali z zračno puško po tri strele na tarčo. Po opravljeni tej nalogi jih je proga vodila s stadiona in ob njem nato v smeri proti Kokrici, kjer se je obrnila nazaj proti Kranju in se vrnila na stadion, kjer je bil cilj tokratnega pohoda. Proga je bila dolga nekako 8 kilometrov in v suhem vremenu za tekmovalce ne bi pomenila posebnih težav, tako pa je bila mokra in blatna, da so ekipe prihajale nazaj na cilj dodobra oškropljene in blatne.

Pohod so otvorile ženske v starostnem razredu do 30 let. Izmed trinajst prijavljenih ekip, sta se pred starterjem znašli le dve. Prva s številko 3 je štartala ekipa Šolskega centra Iskra, za njo pa je odšla na pot ekipa številka 12 iz TOZD Avtomatika. V enakem vrstnem redu sta obe ekipi prispeli tudi na cilj s tem, da je prva za progo, na kateri je bilo šest kontrol, porabila čas 0 : 51 : 39,8, druga pa 0 : 57 : 22,4. Zmagovalno tričlansko ekipo žensk iz Šolskega centra Iskra so sestavljale naslednje tekmovalke: Burger, Krajnik in Hrešan, drugo ekipo iz TOZD Avtomatika pa: Breznik, Pavlič in Rúmenič.

V razredu žensk nad 30 let starosti bi morala nastopiti edina ekipa iz Elektromehanike, katere prijavljeni vodja je bila Meta Šparovec, vendar ni nastopila in tako so bile na vrsti že mešane ekipe. Tudi tu je bila udeležba pičla, saj sta startali od osmih prijavljenih le dve ekipi, ekipa 26 iz ATC – Blejska Dobrava in ekipa 21 iz Elektromehanike. Prva, ki so jo sestavljali Fülle, Kneževič, Šorn, Smukovc in Izda, je progo prešla v času 0 : 43 : 42,0, druga v sestavu Bajželj, Mastnak, Zadnikar, Zadrašnik, Šink pa je zanjo porabila 0 : 52 : 45,5.

V razredu moških do 30 let je startalo od sicer prijavljenih 39 skupno 17 ekip. Najhitrejša je bila ekipa 64 (mlajša) iz Horjula, ki so jo sestavljali Leskovec, Batagelj, Skvarča, Krvina in Zdešar D. in je za progo porabila čas komaj 0 : 27 : 50,4. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa 54 iz Šolskega centra, ki je progo prešla v času 0 : 34 : 49,6, tretja pa je bila ekipa 44 prav tako iz Šolskega centra, odkoder je bilo v tem razredu največ – kar 11 ekip, razen zmagovalne horjulske in treh iz TOZD Avtomatika, medtem ko so sicer prijavljene ekipe iz Elektromehanike, Instrumentov, Usmernikov, Anten in Gospodinjskih aparatov izostale. Zadnje uvrščena ekipa 39 iz TOZD Avtomatika je za progo porabila čas 1 : 08 : 18,4, kar je bilo še vedno precej pod predvidenim časom.

V razredu moških od 30 do 40 let so tekmovali člani ekipe 29 iz Elektronike v Horjulu, ki so dosegli odličen čas 0 : 30 : 45,0, sestavljali pa so jo Kovač, Čelešnik in trije bratje Kavčič. Med moškimi v starosti nad 40 let so štartale tri ekipe in se razvrstile takole: prva je bila ekipa 30 iz Šolskega centra Iskra, ki je progo prešla v času 0 : 35 : 29,0, druga je bila ekipa 33 iz Iskra Commerce, ki je porabila čas 0 : 51 : 15,7, tretja pa ekipa 32 iz TOZD Avtomatika, ki je progo prešla v času 1 : 34 : 00,0. Prvo ekipo so sestavljali: G. Kordež, Bašelj, Mačefat, Mubi in Stružnik, ekipo Iskra Commerce M. Brezar, Drnovšek, Jereb, Jerko in Dolinar, tretjo pa Cukrov, Grasi, Babnik, Barbek in Drobež.

Po končanem I. pohodu so se udeleženci zbrali v Park restavraciji, kjer sicer ni bilo uradne razglasitve rezultatov, pač pa je ob klobasi, dobro zasluženi in ob sokovih, kot se za športnike spodobi, tekla živahna debata o „doživetjih“ na našem I. pohodu prijateljstva Iskrašev, ki je kljub slabemu vremenu in odsotnosti velikega števila prijavljenih tekmovalcev, uspel. Organizatorji so si z njim pridobili prve izkušnje in, če jim bo prihodnje leto vreme bolj naklonjeno, lahko pričakujemo lepo in množično športno rekreacijsko manifestacijo.

–C–

Prva je štartala ženska ekipa Šolskega centra s številko 3.

Tudi skoraj 2.500-članskemu kolektivu Iskra Commerce je „uspelo“, da so za pohod prispevali eno svojo „delegatsko“ ekipo, in sicer same „mladince“ iz TOZD Telekomunikacije : Drnovšek, M. Brezar, Jereb, Jerko in Dolinar.

Edina ekipa Elektromehanike in še ta okrepljena z mladincem (za večji polet) izmed mnogih, ki jih je deževno vreme zadržalo pod toplo odejo.

Takoj po štartu so morali tekmovalci pokazati svoje strelske vrline z zračno puško, potem šele so odhiteli po razmočeni in blatni progi.

Tej ekipi TOZD Avtomatike je manjkal peti član, a je uspešno vskočil naš novinar Lado in je lahko nastopila.

Veterani iz Šolskega centra: Bašelj, Stružnik, Mačefat, G. Kordež in Mubi tudi niso bili od muh, čeprav so se kot prekaljeni športniki in gorniki zjutraj, pred prihodom na štadion pokazali dokaj „dežjaboječi“.

OBVESTILO

Obveščamo člane kolektiva, da bodo službe, katere so se preselile v PPC na Trg revolucije 1, začele 30. 9. 1974 normalno poslovati.

Telefonske številke naročniške centrale v PPC so naslednje: 324-261, 324-061 in 325-061.

RAZPOREDITEV SLUŽB V PPC PO ETAŽAH

Etaža	Organizacijska enota	Dosedanja lokacija
E 1	TOZD Domači trg	Kotnikova 6
	vodstvo	Titova 50
	D 6	Kotnikova 6
	D 7	Dvoržakova 3
	TOZD branžna prodaja	Kotnikova 6
	vodstvo	
2	TOZD Telekomunikacije	
	projektiva telekomunikacije	Medvedova 28
	gospodarska služba telek.	Medvedova 28
	zasebna tehnika	Miklošičeva 28
	aparati in sestavni deli	Miklošičeva 28
E 3	vodstvo TOZD telekomunikacij	Miklošičeva 28
	javna telefonija	Miklošičeva 28
	prenosna tehnika	Miklošičeva 28
	TOZD branžna prodaja	
	električna ročna orodja	Celovška 122
E 4	D 3 – vodstvo	Miklošičeva 28
	stikala	Miklošičeva 28
	kondenzatorji	Miklošičeva 28
	instalacijska tehnika	Miklošičeva 28
	merilno regulac. tehnika	Dvoržakova 3
	D 4 – elementi	Kotnikova 6
	vodstvo skup. komerc. služb	Kotnikova 6
E 5	D 4 – elementi	Kotnikova 6
	TOZD zunanja trgovina	
	uvozna direkcija Kranj	Kranj
	sektor IV	Dvoržakova 3
E 6	uvozna direkcija	Kranj
E 7	izvozna direkcija	Kotnikova 6
E 8	izvozna direkcija	Kotnikova 6
E 9	vodstvo TOZD zunanja trgovina	Kotnikova 6
	uvozne finance	Kranj
	izvozne finance	Zaloška 69
	uvozno knjigovodstvo	Kranj
E 10	vodstvo IC	Kotnikova 6
	pomočniki	
	svetniki	
	pravna služba	
	tajništvo samoupravnih organov	
	služba nagrajevanja	
	TOZD branžna prodaja	
	D 5 – široka potrošnja	Celovška 122
E 11	uprava ZP	Kranj, Savska loka 3
	predsednik skupščine ZP	Kranj, Savska loka 3
	glavni direktor IC	Kotnikova 6
E 12	uprava ZP	Celovška SO Šiška
	generalni direktor	Kranj, Savska loka 3
E 16	uprava ZP	Kranj, Savska loka3
16 M	uprava ZP	Celovška SO Šiška
E – 1	telefonska centrala	
	telex	
	pošta	
	expedit	
	tiskarna, xerox	
	knjižnica	
	računski center	
	blagajna	
	TOZD branžna prodaja	
	skupne kom. službe	Dvoržakova 3
E – 2	restavracija	
	arhiva	
	ekonomat	
	mikro film	
	avtopark	
	delavnice	

Na Montažu

Že pred leti smo slišali za čudovito in menda precej težko planinsko pot na 2753 m visoki Poliški Špik, kot ga imenujemo Slovenci. Tekom let je rasla tudi želja po osvojitvi. Uresničili smo jo 14. septembra 1974, ko se je Planinska sekcija odločila za nekoliko številnejši naskok na ta čudoviti vrh Zahodnih Julijcev.

Od zavetišča „Giacomo di Brazza“ (1660 m) smo se odpravili v jutranjih urah preko prostrane travnate planote proti pečinam. Kmalu sta se nam pridružila še mlada ljubljanska planinca, ki sta se potlačena nad neuspehom vračala, češ da sta bila na edini poti na vrh, ki pa je na grebenu neprehodna. (Verjetno sta zaradi prezgodnjega vstajanja zašla in dosegla le Špik Cijanerico.) Tako smo po poldrugi uri hoje prispeli do pečin. Razdelili smo se v dve skupini. Glavnina osemindvajsetih je turo nadaljevala po drzno izpeljani, toda varno zavarovani poti in dosegla vrh. Le štiri udeležence je stena s svojimi kamini in previsi, klini, vrvmi in lestvijo zavrnila. Pravzaprav so sami spoznali, da ji še niso dorasli. Ravnali so zelo premišljeno! Koliko manj nesreč bi bilo v gorah, če bi vsi planinci tako preudarno odločali!

Skupina preostalih desetih je vrh naskočila po nekoliko zahtevnejši in nezavarovani plezalni varianti. Mimo bivaka „Adriano Suringar“ (2400 m), ki se sramežljivo stiska pod previsom, njegova pločevina pa kljubuje grozotam gorske gmote in nudi zatočišče obnemoglim obiskovalcem, poteka dalje po levem grabnu. Pot sicer ni posebno zahtevna, potrebni pa sta previdnost, izkušenost, da ne govorimo o dobrem občutku v višinah, kar vse šele pripomore planincu, da jo prepleza brez plezalnih pripomočkov. Tudi pozornost je zelo pomembna, da ne pobiješ plezalca pod seboj.

Kaj vse ne sodi k obnašanju v gorah, je videla naša skupinica na lastne oči. Pet mladih Italijančkov je namreč prav tedaj poskušalo doseči vrh po tej smeri. Vpitja, petja in vriskanja ni manjkalo. To pa še ni vse. S svojo objestnostjo so sprožili kamenje in skale. Še sreča, da smo jih pravočasno prehiteli in pustili za seboj. Čemu smo se izognili, smo spoznali šele pozneje, saj se je grmenje plazov rušja in kamenja neprestano ponavljalo. Gorje mu, ki bi se znašel spodaj! Na to smo le bežno pomislili, saj nas je planinska strast gnala navzgor, da čimprej slišimo zmagoslavno zvonjenje na vrhu ponosne skalne gmote.

Obe skupini sta nato dostojno proslavili svoje zmagoslavje na vrhu mogočnega veljaka, nad „Učjo vasjo“. Uresničeno je bilo dolgoletno hrepenenje številnih src, premagani napori, zapreke in zavrnitve. Vendar pa še ni bilo vse pri kraju. Gora je muhasta in lahko te pokoplje ravno takrat, ko misliš, da si jo premagal. Marsikoga je stiskalo pri srcu ob misli na povratek. Misel, da je druga polovica poti lažja, kljub utrujenosti daje novih moči.

S pomočjo nekaj metrov varovalne vrvi smo se vsi srečno vrnili v dolino. Povratek v domovino je bil potem le še gola formalnost.

Leban